

Comuna Căzănești
Raionul Telenești

Aprobat prin

Decizia Consiliului Comunal Căzănești

No ____/____ din ____

Primar – COȘCODAN GHEORGHE

**PLANUL STRATEGIC
DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ
A COMUNEI CĂZĂNEȘTI
(r-nul Telenești)
2024-2029**

Executant:

Compania „Succes Consulting” SRL
Republica Moldova, mun. Chișinău,

Ianuarie 2024

CUPRINS

ABREVIERI	5
INTRODUCERE	6
1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC	9
1.1. VIZIUNEA	9
1.2. MISIUNEA	9
1.3. VALORILE PLANULUI STRATEGIC	9
1.4. OBIECTIVELE PLANULUI STRATEGIC	10
2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII	13
2.1. DATE GENERALE.....	13
2.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE.....	23
2.3. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ	23
2.4. ECONOMIA LOCALĂ	27
2.5. EDIFICII SOCIALE	34
3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI CĂZĂNEȘTI, R-NUL TELENEȘTI	37
3.1. ÎNȚIETAREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ.....	37
3.2. ÎNFIINȚAREA ECHIPEI DE PLANIFICARE	38
3.3. ÎNTERVIEWAREA LOCUITORILOR	39
3.4. CONCORDANȚA STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE A RAIONULUI TELENEȘTI CU CEA LOCALĂ.....	43
4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC	45
OBIECTIV STRATEGIC 1. IMPLEMENTARE, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE LOCALE	46
OBIECTIV STRATEGIC 2. ASIGURAREA CONDIȚIILOR PENTRU CREAREA UNOR ACTIVITĂȚI ECONOMICE RENTABILE, SPORIND NUMĂRUL LOCURILOR DE MUNCĂ	47
OBIECTIV STRATEGIC 3. MODERNIZAREA ȘI EFICIENTIZAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE, OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ ÎN COMUNA CĂZĂNEȘTI, R-NUL TELENEȘTI	48
OBIECTIV STRATEGIC 4. REABILITAREA, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CULTURALE ȘI DE AGREMENT, PUNEREA ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CULTURAL AL LOCALITĂȚII	49
OBIECTIV STRATEGIC 5. PROTECȚIA MEDIULUI AMBIANT, INFORMAREA ȘI IMPLICAREA POPULAȚIEI ÎN VEDEREA UTILIZĂRII RAȚIONALE A RESURSELOR NATURALE	50
OBIECTIV STRATEGIC 6. IMPLEMENTAREA ÎN ACTIVITATEA APL A UNUI SISTEM INSTITUȚIONAL MODERN ȘI TRANSPARENT, IMPLICAREA CIVICĂ ÎN DEZVOLTAREA SATULUI ȘI ÎN PROCESUL DECIZIONAL	51
5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC	52
5.1. ETAPE DE IMPLEMENTARE.....	52
5.2. RISCURI ȘI IMPEDIMENTE ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE, METODE DE PREÎNȚAMPINARE.....	53
6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC	55
6.1. CADRUL INSTITUȚIONAL DE MONITORIZARE	55
6.2. RAPORTAREA ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE	56
7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI	64

CONSIDERAȚII GENERALE.....	64
OBIECTIV STRATEGIC 1. IMPLEMENTAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE LOCALE...	65
OBIECTIV STRATEGIC 2. ASIGURAREA CONDIȚIILOR PENTRU CREAREA UNOR ACTIVITĂȚI ECONOMICE RENTABILE, SPORIND TOTODATĂ NUMĂRUL LOCURILOR DE MUNCĂ ÎN LOCALITATE	67
OBIECTIV STRATEGIC 3. MODERNIZAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE, OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ ÎN COMUNA CĂZĂNEȘTI, R-NUL TELENEȘTI	69
OBIECTIV STRATEGIC 4. REABILITAREA, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CULTURALE ȘI DE AGREMENT, PUNEREA ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CULTURAL AL LOCALITĂȚII	71
OBIECTIV STRATEGIC 5. PROTECȚIA MEDIULUI AMBIANT, INFORMAREA ȘI IMPLICAREA POPULAȚIEI ÎN VEDEREA UTILIZĂRII RAȚIONALE A RESURSELOR NATURALE	73
OBIECTIV STRATEGIC 6. IMPLEMENTAREA ÎN ACTIVITATEA APL A UNUI SISTEM INSTITUȚIONAL MODERN ȘI TRANSPARENT, IMPLICAREA CIVICĂ ÎN DEZVOLTAREA SATULUI ȘI ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	75

Lista tabelelor

Tabelul 1. Obiective strategice.....	11
Tabelul 2. Proiecte implementate în c. Căzănești, r-nul Telenești în anii 2020-2023.....	24
Tabelul 3. Proiecte prognozate în c. Căzănești, r-nul Telenești.....	25
Tabelul 4. Componența echipei de planificare.....	38
Tabelul 5. Metode de preântâmpinare a riscurilor legate de implementarea proiectelor.....	54

ABREVIERI

APL	Administrația Publică Locală
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AEÎ	Asociația de Economii și Împrumut
AEE	Agenția pentru Eficiență Energetică din RM
BS	Bugetul de Stat
BL	Bugetul Local
BR	Buget Raional
CIPS	Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF	Centrul Medicilor de Familie
CR	Consiliul Raional
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IDEP	Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor
IP	Instituția Publică
ICAS	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
EP	Echipa de planificare
GȚ	Gospodărie Țărănească
FEN	Fondul Ecologic Național
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF	Federația Moldovenească de Fotbal
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
FRN	Fondul Rutier Național
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova
MECC	Ministerul Educației Culturii și Cercetării
MM	Ministerul Mediului
ONG	Organizații non-guvernamentale
OMF	Oficiul Medicilor de Familie
PPP	Parteneriat Public Privat
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RDN	Regiunea de Dezvoltare Nord
RDS	Regiunea de Dezvoltarea Sud
RM	Republica Moldova
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SA	Societate pe Acțiuni
SCT	Succes Consulting
UE	Uniunea Europeană
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

INTRODUCERE

„Un sistem de administrare este funcțional atunci când dezvoltarea socio-economică locală înregistrează reușite și se asigură libertatea și bunăstarea populației.”

Pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a comunei Căzănești, r-nul Telenești, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor externe s-a impus elaborarea Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a comunei Căzănești, r-nul Telenești pentru perioada 2024-2029.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică (în continuare Plan Strategic) pentru perioada 2024-2029, cuprinde un orizont de planificare de 5 ani și este realizat cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP). Planul Strategic urmărește o dezvoltare durabilă prin valorificarea potențialului local și se înscrie în cadrul normativ existent la nivel local și municipal.

Scopul Planului strategic - îmbunătățirea condițiilor social-economice de trai a populației, realizarea balanței aspectelor economice, sociale, ecologice și culturale în dezvoltarea comunei Căzănești, r-nul Telenești, ca bază a ridicării calității vieții și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității pentru o perioadă îndelungată.

Realizarea acestor obiective va aduce la:

1. Reducerea decalajului între oraș și sat, referitor la nivelul de asigurare cu obiecte de infrastructură, crearea condițiilor pentru ridicarea caracterului prestigios de domiciliere în mediul rural și contribuire la soluționarea problemelor de stat în domeniul politicii de migrație.
2. Stoparea exodului și reîntoarcerea forței de muncă calificate prin lărgirea pieței de muncă în sat și crearea condițiilor pentru diversificarea economiei rurale, crearea parcurilor industriale și agroindustriale, care pot să asigure populației rurale un nivel mai înalt de consum și participare la procesul investițional pe contul veniturilor proprii.
4. Asigurarea accesibilității și acordarea asistenței medicale la un standard calitativ nou, promovarea modului sănătos de viață.
5. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea armonioasă a tineretului, familiei și copilului.
7. Valorificarea potențialului turistic rural.
8. Managementul efectiv al resurselor naturale și al deșeurilor.

Elaborarea și implementarea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a localității este condiționat de mai mulți factori. Republica Moldova riscă să între într-o fază de instabilitate și stagnare economică dacă nu vor fi întreprinse acțiuni ce ar ridica standardele de dezvoltare umană. Pentru stoparea fenomenului de migrație a forței de muncă și ridicarea standardelor de dezvoltare umană în mediul rural, se propune spre realizare proiecte conceptuale bazate pe viziuni noi despre dezvoltarea satului, în contextul viitoarei aderări la Uniunea Europeană.

Prezentul document este realizat la solicitarea reprezentanților administrației locale și reflectă atitudinea Echipei de Planificare, a locuitorilor și APL cu privire la prioritatea de dezvoltare a Comunei pe următorii 5 ani. Astfel, în ceea ce privește cercetarea calitativă, operatorii au utilizat interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă a fost realizată prin utilizarea anchetelor. Instrumentul de colectare a datelor este chestionarul aplicat cetățenilor. În timpul elaborării planului strategic al comunității s-a pornit de la necesitățile locale, care au fost împărțite pe domenii de interes

cu scopul delimitării domeniilor de cuprindere a strategiei care mai apoi să fie integrate în strategiile de dezvoltare a Raionului Telenești.

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al Satulu vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Utilizarea instrumentelor de consultare a comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru ca într-un final planul strategic de dezvoltare socio-economică să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea planului strategic de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Metodologic, prezentul plan strategic are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut*
- *analiza de date statistice din surse organizate și realizate de EP*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate*
- *analiza SWOT.*

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a comunei Căzănești, r-nul Telenești pentru următorii 5 ani: obiective – programe - acțiuni/proiecte.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în Planul Strategic de dezvoltare socio-economică, Primăria va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- *dezvoltarea mediului economic și competitiv, beneficiind de o infrastructură modernă*
- *modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, medical, cultural, protecție socială.*
- *sat curat, cu un management rațional al resurselor naturale disponibile*
- *promovarea și implementarea în activitatea APL a principiilor buneii guvernări și implicarea publicului în procesul de luare a deciziilor*

Condiții de implementare a planului strategic:

- acordul și susținerea planului de către cetățeni
- susținerea din partea sectorului privat a direcțiilor strategice de dezvoltare
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării planului.

Responsabili de implementarea planului de acțiuni de dezvoltare strategică este Primăria și Consiliul Comunal Căzănești, r-nul Telenești, precum și instituțiile administrative locale de profil (educație, sănătate, etc.). Planul de acțiune - ca instrument de planificare și implementare – conține un set de politici sectoriale pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate în planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității. Periodic, Planul de acțiune necesită a fi revizuit ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel municipal și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul strategic este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2022-2028;
- Strategia Sectorială de Dezvoltare „Educația – 2025”;
- Strategia de Dezvoltare a Sistemului de Sănătate – Sănătatea 2030;
- Strategia de Alimentare cu Apă și Sanitație a Republicii Moldova 2014-2028;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului "Turism 2025”;
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul Managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Telenești pentru anii 2021-2027

1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC

1.1. Viziunea

„CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI ÎN BAZA DEZVOLTĂRII STABILE A ECONOMIEI LOCALE, STIMULĂRII INIȚIATIVEI PRIVATE, SUSȚINERII MICULUI BUSINESS, PRIN PROMOVAREA LA TOATE NUVELELE A UNUI MANAGEMENT PERFORMANT, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE, INIȚIEREA, MENȚINEREA ȘI MULTIPLICAREA AVANTAJELOR CONCURENȚIALE ÎN TOATE ACTIVITĂȚILE”.

Viziunea strategiei de dezvoltare a comunei Căzănești, r-nul Telenești reprezintă sinteza misiunii, valorilor, obiectivelor strategice, specifice și a acțiunilor necesare pentru implementare în următorii cinci ani.

Rezultatul final al eforturilor comunității trebuie să se concretizeze în dezvoltarea unui mediu atractiv de afaceri, buna utilizare și gestionare a resurselor, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. În plan social crearea condițiilor pentru dezvoltare eficientă a infrastructurii, adaptată cerințelor populației, sprijinirea categoriilor sociale defavorizate.

Administrația publică locală trebuie să asigure transparența, consultarea și colaborarea cu antreprenoriatul, societatea civilă.

1.2. Misiunea

Pentru realizarea Viziunii strategice, misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

“DEZVOLTAREA DURABILĂ A COMUNEI CĂZĂNEȘTI, R-NUL TELENEȘTI, ÎN SCOPUL CREȘTERII CALITĂȚII VIEȚII PRIN CREAREA UNUI MEDIU ECONOMIC ȘI SOCIAL PROSPER, SĂNĂTOS ȘI PARTICIPATIV, CAPABIL SĂ ASIGURE BUNĂSTAREA CETĂȚENILOR.”

1.3. Valorile Planului Strategic

Realizarea viziunii și misiunii va fi asigurată de acceptarea de către fiecare cetățean al Comunei a unui sistem de valori care vor deveni norme de conduită și atitudine general acceptate în următorii cinci ani. Acest sistem este compus din următoarele valori:

Profesionalism. Această valoare se va manifesta prin competență, rapiditate și calitate în soluționarea problemelor stringente ale comunității.

Responsabilitate. Este valoarea care va asigura dezvoltarea în toate domeniile, care va fi asigurată prin asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.

Transparență. Activitatea în privința implementării strategiei de dezvoltare se va desfășura fiind permanent îndreptată spre maximizarea căilor și posibilităților de informare reciprocă a factorilor de decizie și a cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului în derulare.

Activism. Această valoare este cheia succesului misiunii și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului de acțiune.

Competență. Această valoare se va manifesta prin implicarea în rezolvarea problemelor Comunei a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lor.

Cooperare. Strategia de dezvoltare va fi implementată doar lucrând împreună și în interes reciproc încercând să diminuăm divergențele la maxim.

Consultare. Orice acțiune cu impact asupra unei mari părți a Comunei va fi discutată cu întreaga comunitate și implementată cu acordul majorității.

Respect reciproc. Atitudine de stimă reciprocă atât în relațiile de serviciu, oficiale, cât și cele cotidiene.

Toleranță. Capacitatea de a te abține în situații critice, în interesul cauzei, a majorității.

Patriotism (local, național). Sentiment de dragoste și devotament față de patrie și de popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor în timp și spațiu.

Meritocrație. Capacitatea de autoanaliză a activității ce se manifestă prin promovarea factorilor de decizie, în funcție de competență, profesionalism și omenie.

Onestitate. Toate părțile implicate în procesul implementării planului strategic vor da dovadă de onestitate pentru a realiza o conlucrare sinceră în vederea realizării cu succes a Planului Strategic.

1.4. Obiectivele Planului Strategic

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. Trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale Comunei Căzănești se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare a localității, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Durabilitate. Condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii, dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

Competitivitate. Permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

Sprijin financiar. Să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

O buna administrare. Reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Obiectivele strategice constituie produsul final rezultat din contopirea celor trei factori ai procesului de planificare strategică pe termen lung la nivel local: Economia, Societatea, Mediul. Pentru realizarea viziunii strategice activitățile tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală vor fi orientate spre atingerea a 6 obiective strategice:

- I. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii de utilități publice de calitate;
- II. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate;
- III. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială;
- IV. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității;
- V. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale;
- VI. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern, transparent și implicarea localnicilor în procesul de luare a deciziilor;

Obiectivele de se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare a funcționarilor din APL.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare socio-economică durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- puterea Comunei
- dezvoltarea durabilă
- obiective de calitate globale locale – integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

Tabelul 1. Obiective strategice

Criterii / Planuri	<u>Social</u>	<u>Economic</u>	<u>Urbanism</u>	<u>Mediul înconjurător</u>	<u>Infrastructura</u>
	Plan social	Plan economic	Plan Urbanism	Plan de mediu	Plan infrastructura
Coeziunea / solidaritatea Cetățenilor	Creșterea coeziunii sociale a cetățenilor Acces la informație	Creșterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetățenilor	Creșterea coeziunii ecologice a cetățenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
Puterea localității	Creșterea puterii sociale	Creșterea puterii economice	Valoare ridicată a Satului	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
Dezvoltarea Durabilă	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
Obiective CADRU-CALITATIV	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

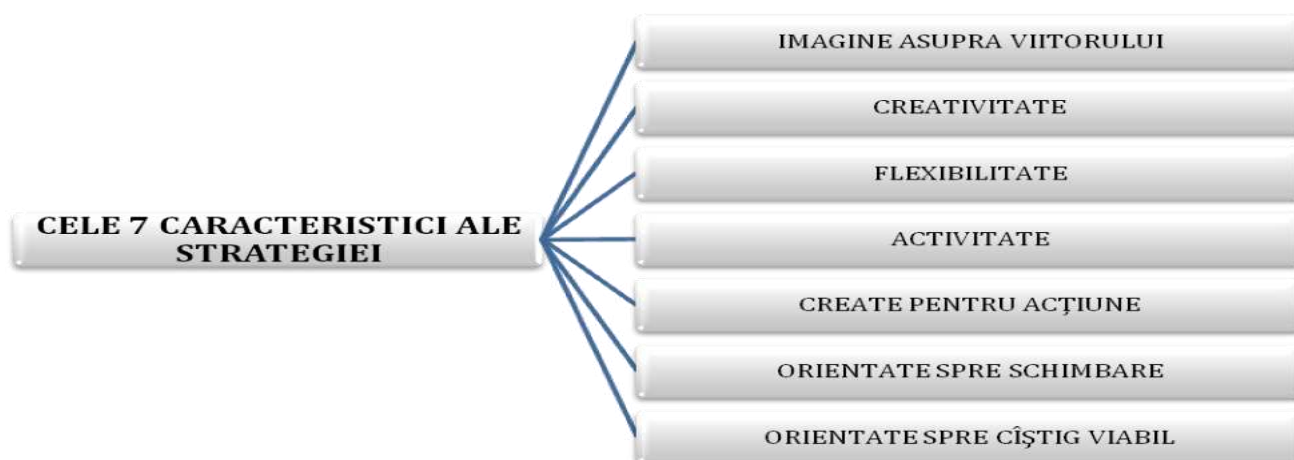
Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic - pe termen lung
- nivel tactic - pe termen mediu
- nivel de proiecte - pe termen scurt, eșalonat

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a comunei Căzănești pentru perioada 2024 – 2029.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor locali responsabili de acest domeniu.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale comunei Căzănești constau în:

- dezvoltarea infrastructurii de bază a localității;
- protecția mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- regenerare rurală.

Redactarea strategiei pornește de la următoarele premise:

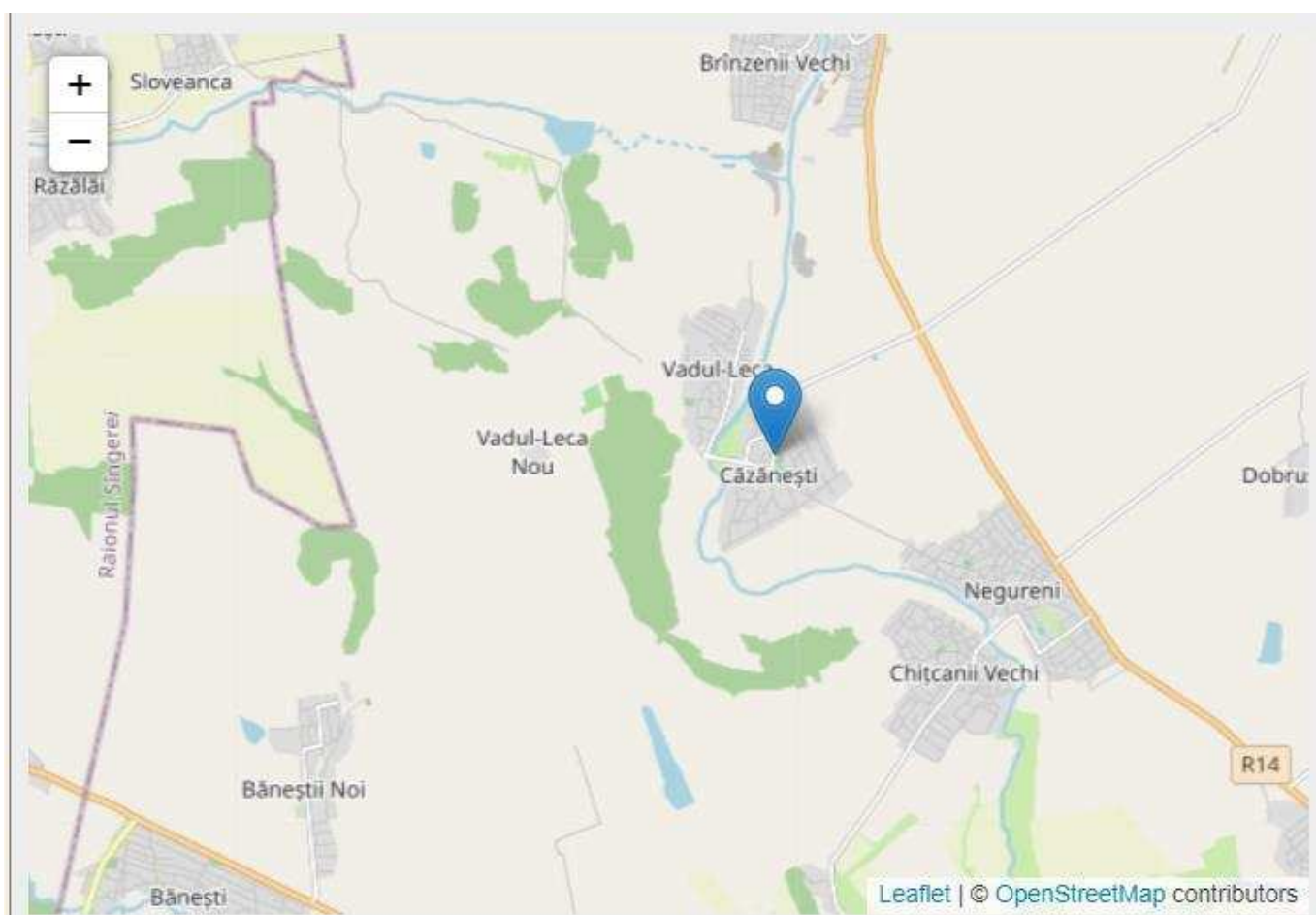
- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației;
- ridicarea standardului calitativ, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în proiecte, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări care au loc în localitate.

2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII

2.1. Date generale

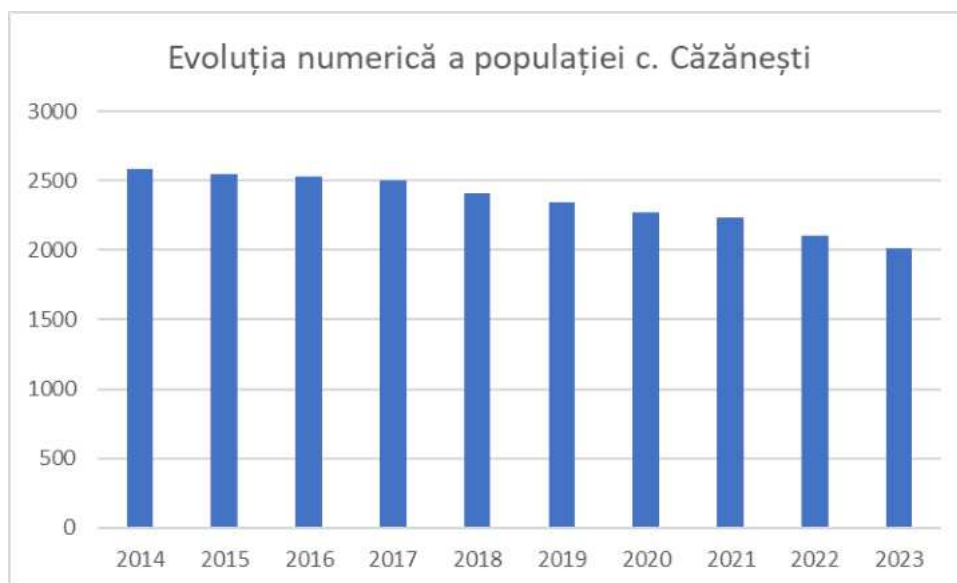
Satul Căzănești este o localitate în Raionul Telenești, situat la latitudinea 47.6152^o Nord, longitudinea 28.4727^o Est și altitudinea de 55 metri fata de nivelul mării. Distanța directă până în or. Telenești este de 16 km, iar până în or. Chișinău este de 73 km. În componența acestuia intră și localitățile Vadu-Leca, Vadul-Leca Nou. Într-o rază de 3-10 km se află satele Chițcanii Vechi, Brînzenii Noi, Brînzenii Vechi, Chițcanii Noi, Dobrușa, Băneștii Noi, Ordășei, Bănești, Țîntăreni, Nucăreni, Pistruieni, Chersac, Ratuș, Verejeni, Mîndra, Flutura, Hîrtop, din Raionul Telenești și satele Sloveanca, Răzălăi din Raionul Sîngerei.

Activitatea de bază a sătenilor este agricultura. Pe teritoriul comunei se află un centru de medicină, gradinița de copii, gimnaziu, liceu, casă de cultură, bibliotecă publică, magazine, stadion, o sală sportivă și.a. Sătenii sunt vorbitori de limba română, rusă și ucraineană, majoritatea fiind ortodocși.

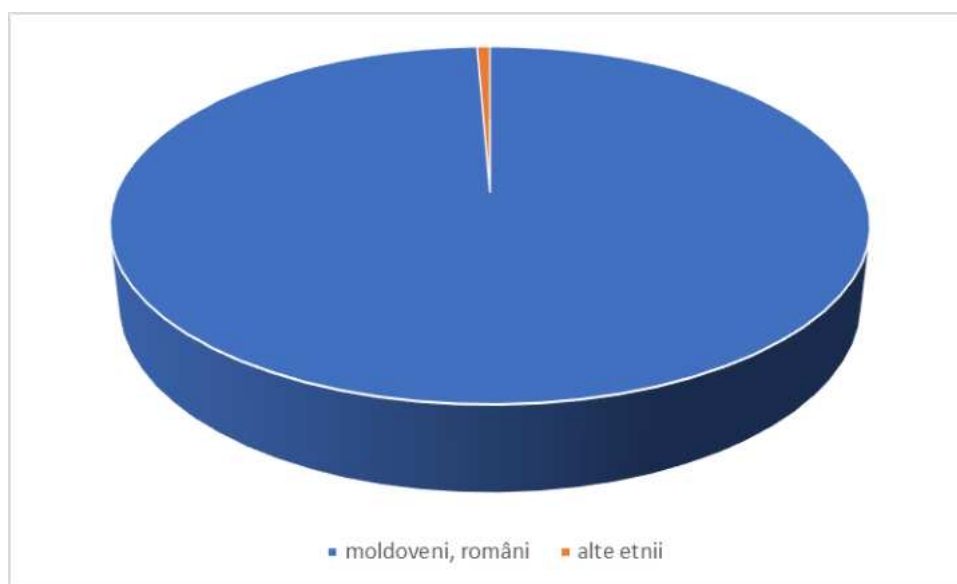

Harta c. Căzănești

Populația. Conform datelor din anul 2023 populația este de 2.017 locuitori.

Componenta etnică a populației este predominantă de moldoveni/români – 99,34%, ucraineni – 0,21%, ruși – 0,28%, bulgari – 0,01%, alte etnii – 0,10%

Potențialul uman. Multe persoane sunt plecate în străinătate mai mult de 1 an și încă unele plecate temporar. Pe lângă locurile de muncă disponibile localnicilor în cadrul Comunei, o parte a populației se deplasează la muncă în or. Telenești, Orhei sau Chișinău. În concluzie constatăm o rată destul de înaltă a angajării persoanelor active în câmpul muncii, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra veniturilor populației per ansamblu și contribuie la dezvoltarea durabilă a localității.

Tendința la capitolul demografic este preponderent negativă.

Repere istorice.

Satul Căzănești

Se presupune că în vechime aici a fost câmp liber, iar pe el hoinărea din loc în loc, păscând, turmele de animale sălbatic. Uneori se opreau pe aici și cete de războinici nomazi, căutând să-i prade pe localnici. Au fost și războinici din câmpiile asiatice, dar, se vede, aceștia au avut și pierderi umahe, deoarece băștinașii le opuneau rezistență. Se știe că nomazii aveau obiceiul de a-și înmormânta

răposării în câmp liber sau pe vârfuri de dealuri, ridicându-le deasupra movile mari pe pământ. Pe moșia satului actual s-au păstrat până în prezent 6 movile funerare ale nomazilor.

Vatra satului Căzănești, supravegheată de turnul unui fost castel boieresc, se așterne la cotitura Răutului, pe un șes neted și imens, având în față, peste râu, un deal înalt împădurit în formă de potcoavă, care se întinde de la Chițcani și până la Vadul Leca. Peste vadul apei de aici trecea cândva șleaul vechi ce lega, prin Pepeni, Căzănești și Negureni, târgul Bălți cu Orhei și Chișinău. La începutul sec. XX, îmbrăcat în pietriș de șosea, drumul a fost mutat pe valea râului Ciulucul Mare, prin Copăceni și Sângerei, lăsând Căzăneștii într-o parte, pe calea de comunicație Orhei – Soroca. Distanța până la centrul județean Orhei e de 45 km, până la gara Rogojeni – 25 km, până la Chișinău – 90 km.

Pașaportul satului Căzănești constată: «atestat în anul 1554». Documentele de arhivă confirmă acest fapt. Alexandru Vodă Lăpușneanu, Domnitorul Moldovei, în anul 7962 (1554) «dă și întărește lui Cazan, pârălab de Soroca, două loturi de pustie pe apa Răutului... pentru slujbe făcute domniei» (Gh. Ghibănescu. Surete și izvoade. Vol IX. Iași, 1914). Pe lotul «în jos de Sărăteni, la gura Săgălii» a luat naștere satul Ciocîlteni, pe moșia de mai sus de întorsătura Răutului, a fost pusă temelia unei siliște, care moștenește numele pârălabului Cazan – Căzănești. Pârălabul stăpânea, posibil, un sat și în ținutul Vaslui, coborât din Moldova feudală cu aceeași numire – Căzănești.

Printr-un hrisov (act de proprietate privilegiată), semnat de Radu Vodă la 16 aprilie 1617, moșia satului Căzănești trece în posesia cronicarului Grigore Ureche (1592-1647), înalt dregător la curtea domnească, autorul «Letopisețului Țării Moldovei, de când s-au descălecat țara și de cursul anilor și viața domnilor, care scrie de la Dragoș-Vodă până la Aron-Vodă (1359-1595)». La 9 martie 1643 Grigore Ureche împarte averea între rudele sale, Căzăneștii revenindu-i lui Nicu Batiște. Apoi moșia trece la Matei Filipescu, biv spătar, de la acesta – la Iordachi Caramalîu, biv clucer la divanul țării. Pe 23 noiembrie 1757 Darie Văluțel din Hîrtop, ținutul Orhei, dă mărturie în scris fiilor și fiicelor sale că a avut părți de moșie la Căzănești, Ohrincea, Gălești, Onițcani și încă alte 8 sate, unde «având eu moșii di baștină», «și întâmplîndu-să di mi-au aprins un turc casa, mi-au ars toati scrisorile di acesti moșii» (Aurel Sava. Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului. București. 1944).

Recensământul populației, înfăptuit de administrația militară rusă în vara anului 1744, a găsit la Căzănești numai 9 capi de familie, toți fiind supuși birului. Alți țărani se mai ascundeau în pădurile dintre Vadul Leca și Răzălăi. În 1803 boierul Costache Sturza avea la Căzănești 45 de birnici. Ei se adunau la rugăciuni într-o bisericuță de lemn construită în 1799. Anton Leahu, căruia îi fugise soția și timp de 7 ani «nu pot afla dacă e vie», îl ruga printr-un răvaș pe Mitropolit să i se permită să se căsătorească a doua oară.

În 1817 Căzăneștii întruneau 68 gospodării, cu 2 preoți, un diac și un paraclisier, 2 văduve și 14 burlaci (bărbați holtei). Moșia aparținea maiorului Constantin Șeinovici. Pe atunci în sat îndeplinea funcția de vornic (primar) Alexandru Pasat. Năpădite de sărăcie și mizerie, 27 familii de țărani evadează de pe moșia boierească și pleacă în Sudul Basarabiei în căutarea unei vieți mai decente.

Căzăneștii, devenit voloste pe Răut, în 1859 avea 100 case, în care trăiau 213 bărbați și 206 femei. Peste 1 an aici se deschide iarmaroc săptămânal. Școala parohială, întreținută de săteni, își începe activitatea în ianuarie 1863. Pe moșia satului pune stăpânire Elena Abaza, soția unui porucic din armata rusă, dar peste 2 ani se pricopsește aici cu 2.913 desetine de pământ boierul Ștefan Ovaliu (în unele documente ticluite de conțopiștii țariști e scris Stepan Uvaliev). Holera din vara anului 1872 a lăsat în registrele statistice următoarea mărturie: la Căzănești s-au născut în acel an 25 prunci, dar au decedat 42 oameni.

În august 1872 vine învățător la școala laică Gavril Crasovschi. Reședința de voloste Căzănești avea în 1875 – 112 ogrăzi, 750 locuitori. Ei țineau în curți 30 cai, 150 vite cornute mari, 2.100 oi. Unități din armata dunăreană rămân aici pe iarnă la hrană și cazare, lăsând moștenire pentru oștirile rusești un pod peste Răut. Poșta, înzestrată cu 16 cai și 4 trăsuri, ducea zilnic la Bălți și Orhei funcționari, ofițeri și corespondențe. La iarmarocul din localitate prețurile oscilau de la 20 ruble pentru un cal toamna, până la 40 ruble primăvara, o pereche de boi creștea respectiv de la 50 la 100 lei în funcție de anotimp.

Recensământul general al localităților din Imperiul Rus cu o populație de peste 500 locuitori, fixează în Căzănești, județul Orhei, 814 suflete (403 bărbați și 411 femei), din care 767 – de confesie ortodoxă (Rezultatele recensământului au fost publicate în 1905 la Sankt Petersburg).

Anul secetos 1900 i-a făcut pe țăranii înfomețați să ceară împrumut de la zemstva județeană. Moșierul Ștefan Ovaliu, care avea palat pe Răut (unde astăzi se află școala internat) și o cramă cu vii de elită pe dealul din preajma Tîrșiștilor, a propus ca zemstva să cumpere de la el pentru înfomețați 20.000 puduri de păpușoi cu un preț de 70 kopeici pudul. De bogat ce era, el râvnea să devină și mai bogat, prin sudoarea și necazul sute de nevoiași.

Dicționarul geografic al Basarabiei, întocmit și editat de Zamfir Arbore în 1904 la București, explică: «Căzănești, sat în județul Orhei, centru volostei Căzănești, așezat pe partea stângă a Răutului, între satele Vadul Leca și Negureni, are 147 case, cu o populațiune de 820 suflete; o biserică cu hramul Sfântul Gheorghe; 372 vite mari; 5 mori de vânt». Constantin Gruev, absolvind Seminarul teologic din Chișinău, este numit preot la Căzănești.

În 1910 satul număra 181 case cu 795 locuitori, care dispuneau de 725 desetine nadeluri. 141 familii erau antrenate la muncă de corvoadă în construcția șoselei Soroca – Orhei. Oloinița lui Afanasie Vrabie ieși din funcțiune și a fost demontată. V. Țurcanu pune la dispoziția consătenilor un punct de arendare a inventarului agricol. Moșierul Ovaliu, după ce obține în 1913 aprobarea proiectului, construiește la marginea Căzăneștilor o moară modernă, cu 3 etaje, obiect înscris pe harta României ca importantă întreprindere industrială, careia în iulie 1941, la retragere, trupele sovietice i-au dat foc. Pereții groși, din piatră, servesc astăzi de blocuri auxiliare ale școlii internat de pe malul Răutului.

Neputând stăvili haosul și anarhia, provocate de către revoluția boșevică, Sfatul Țării, organul suprem legislativ din Basarabia, a chemat în ajutor trupele române și la 6 martie 1918 în Căzănești poposec cavaleriștii regimentului 10 Roșiori, întâmpinați cu pâine și sare. Iar în septembrie 1922 Instituția Română «Casa Noastră», împuternicită să întruchipeze în faptă reforma agrară, îi înzestreaază pe 245 țăranii săraci din Căzănești cu 829 ha de pământ confiscat din moșia boierului Ovaliu.

Căzăneștii în 1923, după cum ne informează Dicționarul statistic al Basarabiei, avea 230 case, 1.448 locuitori (746 bărbați și 742 femei), 7 mori (una cu benzină, una cu apă și 5 de vânt), o curte boierească din 6 case locuite, o școală primară, biserică din piatră, construită încă în 1852, primărie, post de jandarmi. Peste 10 ani, în 1933, urmașul lui Ștefan Ovaliu, stăpâna aici 700 ha de teren arabil, 135 ha vie, 5 cârciumi, 2 măcelării. El deținea mari plantații de butuci de vie și la Negureni, Țîntăreni, Telenești, Crăsnășeni.

Din cei 286 copii de vârstă de 5-16 ani în 1933 erau școlarizați doar 175, pe atunci munceau ca învățători A. Balan, Gh. Trifanciuc și L. Trifanciuc.

Când au tăbărit trupele sovietice în Basarabia, la sfârșitul lui iulie 1940, moșia lui Ovaliu a fost declarată proprietate de stat, pe baza ei s-a format sovhoz. Tot atunci, câmpia dintre Căzănești, Negureni și Brînzenii Noi s-a transformat într-un uriaș șantier. Sute de camioane cărau piatră, nisip și prundiș, învăluind satele din apropiere cu o păclă plumburie de praf, zi și noapte se opinteau buldozerele, rămău înfuriate escavatoarele, inginerii și arhitecții trăgeau prin ogoarele nerecoltate încă străzi, proiectau cazemate, depozite, angarele, piste pentru avioane. Bolșevicii intenționau să construiască aici orașul Bălții Noi, cu un mare aerodrom militar.

La o expoziție, organizată în centrul raional Telenești, Teodora Apostol din Căzănești a prezentat un covor, țesut de ea, cu chipul lui Lenin, uimind lumea. Dar nu se știe motivul: măiestria țărancei sau ideea ei năstrușnică. În club se înfiripase un cor, se organizau în fiecare seară dansuri. Dar ritmul acestui «făgaș nou» a fost întrerupt în zorii zilei de 22 iunie 1941, când avioanele nemțești au aruncat primele bombe peste forfota șantierului ziarul raional «Puterea Sovietică» din 29 iunie 1941 scria: «48 muncitori și clujbași ai sovhozului Căzănești timp de 35 minute au semnat în un împrumut de 9.975 ruble. Și mai avan s-a desfășurat înscrierea în satul Țîntăreni, unde țăranii au vărsat în fondul de apărare 26.220 ruble». După ce, însă, bolșevicii în retragere au incendiat faimoasa moară din Căzănești, s-a constatat că «patosul» oamenilor a fost unul impus.

Approape 3 ani focul războiului a rătăcit, pângărind sate și orașe, prin Ucraina, Belarus și Rusia, iar la 1 aprilie 1944 trupele Armatei Roșii au ocupat Scorțenii, Căzăneștii, Negurenii, Chițcanii, Verejenii, ajungând cu lupte la Telenești și Mîndrești. În curând la Căzănești au aterizat zeci de avioane de vânătoare și bombardiere, împinzând toată câmpia. Avioanele sanitare și poștale erau plasate pe toloace de lângă Chițcani și Brînzenii Noi. Acest aerodrom militar deveni un nod principal în timpul operației Iași – Chișinău, dezlănțuită în dimineața zilei de 20 august 1944. Apoi «păsările de metal» au zburat împreună cu frontul spre Berlin. După război nu s-a reluat nici construcția Bălților Noi, nici

amenajarea aerodromului. Pentru aerodromul militar a fost ales un alt loc, tot în valea Răutului, dar mai sus de Florești – Mărculești.

Războiul a mobilizat și a dus cu sine în lupte pe meleaguri străine câteva sute de căzăneșteni, rupti de la munca câmpului, de la grijile familiei. 75 dintre ei au rămas pururea încolonați pe lespezi de granit la monumentul de pe maidanul satului, între arborii și florile memoriei. Preotul le citește cu pietate numele la sfintele slujbe de Paști.

Foametea și-a înfipt și ea, pentru 2 ani, dinții săi de crocodil în acest cuib uman de pe apa Răutului. Iar în vara anului 1949 printre cele 227 familii din raionul Telenești, înstrăinate de baștină și duse forțat în fundături siberiene, erau mulți căzăneșteni.

Cifrele vorbesc de la sine: la 1 august 1949 în Căzănești rămăseseră 1.062 oameni, pe când în noiembrie 1940 organele sovietice înregistraseră aici 1.477 suflete, dintre care 1.295 moldoveni, 72 ucraineni ș.a.

Apologeții regimului totalitarist îl idolatrizau pe «tătuca popoarelor», ajungând să dea până și kolhozurilor din valea Răutului numele «Stalin», așa cum s-a întâmplat la Căzănești. Și ca să nu tragă cu obrazul, au organizat aici și o stație de mașini și tractoare (SMT), pe lângă care se edita un ziar cu tiraj mic. Totul era supus glorificării: «soarelui din Kremlin». Lucrurile mergeau, însă, pretutindeni cu scârț, pâinea să căra de pe fățări direct în gară, fructele, carnea și legumele la fel, polițele magazinelor erau pustii, până și săpunul și cuiele fiind un mare deficit. Economia, pusă pe platforma planificării, lucra în deșert, plugarii, rupti de la pământ, și mânați cu hurta în kolhozuri, deveneau amărâți și nepăsători. Era bine și frumos numai în «bilanșurile statistice triumfătoare», în pălăvrăgeala plenarelor, conferințelor și congreselor de la partid.

Da chiar și în acele condiții mai comlicate și anevoioase se putea face ceva esențial, dacă în fruntea colectivelor de muncă răzbăteau specialiști energici, onești și cu inițiativă. De asemenea cadre chibzuite de conducere au avut parte Căzăneștii vre-o 2 decenii la rând. Iată câteva titluri, culese din presa timpului, care vizează evenimentele și transformările din Căzănești: «O recoltă bogată de struguri» (1950), «Stația hidroelectrică Căzănești e pusă în funcțiune» (1954), «Expoziție mobilă de tablouri la SMT» (1955), «Uniunea de consum – deținătoarea Drapelului Roșu trecător», «E deschisă noua școală-internat» (1957), «Directorul școlii B. A. Găină intră în kolhoz» (1959), «Irigația ne sporește venitul» (1968), «Păpușoi: 80 centnere la hectar» (1971), «Este în Căzănești muzeu» (1972). Chiar și aceste titluri de lozincă denotă anumite succese în muncă.

Un vădit progres a înregistrat s. Căzănești pe când aici timp de 10 ani a lucrat președinte de kolhoz A. Șoproenco, om vrednic și bun organizator. A sădit livezi industriale de elită, a introdus pe ogoare procese agro-tehnice avansate și obținea recolte mari, a construit drumuri, sisteme largi de irigație, depozite și atleiere, un complex zootehnic, a înzestrat gospodăria cu o bogată gamă de tehnică agricolă. În 1970 kolhozul condus de 3l a furnizat producție în valoare de 1,8 milioane ruble. Rentabilitatea alcătuia 59,7%, mijloacele fixe depășeau 2 milioane ruble. Localitatea s-a îmbogățit cu multe clădiri noi – palatul de cultură, blocurile școlii medii și cele ale spitalului, farmacie, creșă-grădiniță, bibliotecă, librărie, restaurant, magazine, oficiu poștal, stadion. Formațiile artistice din Căzănești culegeau prestigioase premii la festivalurile raionale și republicane. Din acest sat au publicat schițe și reportaje P. Cărare, M. G. Cibotaru, V. Malev, E. Tcaci, A. Blanovschi, A. Timuș, C. Bîrcă, I. Stadnicov, alți scriitori, savanți și ziariști.

Căzănești au intrat în istorie prin stația electrică de pe Răut, opera anilor 1952-1954, care a aprins pentru prima dată becuri electrice nu numai în această localitate, ci și în satele vecine Vadul Leca, Cjițcani, Negurenii. În anii 60 pe râurile Căinari, Cubolta și Răut au fost construite 17 hidrocentrale cu capacitatea totală de 1,3 mii kW.

«Potențialul hidro-energetic al moldovei e de 2.1 mlrd. kWh, afirmă ziarul «Moldova Suverană» Ilie Timofte, șeful Direcției pentru politica energetică a Departamentului Energetică, Resurse Energetice și Combustibil. Râurile mari și mijlocii pot «fabrica» 1.9 mlrd. kWh, însă, se obțin numai 0,3 kwh anual. Prin 1990, a fost elaborat un program de restabilire a hidrocentralelor mici, dar, din lipsă de finanțe, el a rămas nerealizat».

În 1999 la Căzănești s-a deplasat din Chișinău un grup de specialiști moldoveni și japonezi să studieze problema. Atât blocul hidrocentralei, cât și zăgazul de acumulare a apei sunt bine păstrate. «Stația va ma stoarce încă multă vreme foc din apă», au tras concluzia oaspeții. Sperăm că

hidrocentralele mici vor fi pușe iarăși în funcțiune. Doar ducem permanent lipsă de energie electrică. Iar forțele naturii pot și trebuie puse în slujba omului.

«Am fost surprins de invenția d-lui Port din satul Popeasca, județul Tighina. El a construit o instalație de transformare a energiei vântului în energie mecanică și electrică, meditează publicistul V. Trofăilă în materialul «Vântul bate, apa trece», publicat în «Moldova Suverană».

Erste interesant că în 1900, pe teritoriul Basarabiei, funcționau 6.208 mori de vânt, în anii 1950-1960 în republică erau circa 350 motoare eoliene, în special pentru asigurarea complexelor zootehnice cu apă. Au dispărut și ele.

Recent, într-o emisiune televizată, d-nul M. Rusu, președintele SA «Moldovahidromaș», a spus că întreprinderea respectivă a produs câteva turbine pentru hidrocentrale ce ar putea funcționa pe râurile mici.

În 1971 Căzăneștii împreună cu Vadul Leca și Vadul Leca Nou avea o populație de 2.272 locuitori, în 1979 – 3.694 (1.790 bărbați și 1.904 femei), în 1989 – 3.574 (1.682 bărbați și 1.892 femei). 2234 oameni din această comună s-au pronunțat în martie 1991 împotriva referendumului unional de menținere a U.R.S.S.

La 1 ianuarie 2000 Căzăneștii numărau 2.275 oameni (715 gospodării), Vadul Leca – 1.503 (508 ogrăzi), Vadul Leca Nou – 18 suflete (8 case). Moșia comune se extinde pe suprafața de 4.273,4 ha, dintre cre terenul arabil ocupă 3.867,0 ha. În Căzăneștii e fondată asociația de gospodării țărănești «Cîmpina», la Vadul Leca activează SRL «Vadul Leca», 379 plugri își lucrează cotele individual.

Comuna dispune de o moară, o oloiniță, o întreprindere unde se prelucrează lâna, un ocol silvic, un spital, o școală-internat, o școală medie, 2 biserici, 2 cămine culturale, 3 biblioteci, o farmacie particulară, 2 grădinițe de copii. Printre 720 de pensioari sunt 31 veterani de război și 128 invalizi. Familii cu 1 părinte sunt 60, familii numeroase – 146. Angajați în muncă – 448, șomeri – 240. Populația folosește apa din 103 fântâni. Drumurile moșiei alcătuiesc 72,5 km. 150 oameni dispun de telefonie fixă. Intelectualitatea satului depășește 300 persoane.

Școala-internat din Căzănești în ianuarie 2001 avea 315 elevi și 45 pedagogi. Până acum au absolvit această instituție 2.040 adolescenți.

O personalitate din satul Căzănești este Tamara Chițaniuc (Ababii).

Satul Vadul-Leca

Sat pe Răut, în apropiere de Căzănești, legat cu reședința comunei prin digul fostei stații electrice de cândva. Are hotar cu localitățile Pepeni și Răzălăi din raionul Sângerei, despărțit de Rediul cu altitudinea de 305 metri. Pe moșia satului se profilează 7 movile funerare din adâncul istoriei.

Vadul Leca a fost atestat la 27 februarie 1573, pe timpul domniei lui Ioan Vodă cel Viteaz, cu denumirea Bălcășești (Documente privind istoria României, veacul XVI. A. Moldova. Vol. III (1511-15900, București, pag. 19).

Această ocină aparținuse la început boierului Maxim Bolcăș, apoi a trecut în posesia lui Leca, pârcălab de Orhei, iar în 1803 Vadul-Leca se afla în stăpânirea medelnicerului Sandulache Teodosiu (scris în unele documente Fedosiev). În trecut au mai gospodărit aici descendenți din vestitele dinastii boierești Ureche, Sturza, Uvaliev.

În trecut pe aici se așternea șleaul ce ducea de la Orhei spre Bălți, întretăind așezările Negureni, Căzănești și Pepeni, depășind vadul Răutului mai jos de Brînzenei Vechi.

Satele Vadul-Leca și Căzănești, așezate pe Răut, față-n față, s-au dezvoltat paralel, ajutându-se între ele. În 1803 Vadul-Leca avea 41 birnici. Recensământul din 1859 arăta 119 gospodării și 760 oameni.

Satul basarabean Vadul-leca din județul Orheila recensământul general din 1897 a intrat printre localitățile din Imperiul Rus ce depășeau 500 locuitori, el număra atunci 664 oameni (334 bărbați și 330 femei), ortodocși fiind 652.

Dicționarul geografic al Basarabiei, ne informează: «Vadul-Leca, sat în județul Orhei, volostea Căzănești, așezat pe partea dreaptă a Răutului, între satele Căzănești și Brînzenei, pe șoseaua cea mare dintre Soroca și Orhei-Chișinău. Are 134 case, cu o populație de 1.010 suflete de țărani români».

Reforma agrară din 1922-1924 i-a împroprietărit pe 194 țărani din Vadul-Leca cu 773 ha de pământ, croite din moșie boierului Uvaliev, care poseda în Căzănești un palat cu 99 odăi și o moară de foc cu 2 etaje, turn înalt de supraveghere. Tot el a tras pe sub râul Răut o conductă de apă

tămăduitoare de la izvorul din pădurea Redi. În 1933 școala primară din Vadul-Leca, avându-l învățător pe Ilie Burcariu, era frecventată de 84 elevi.

Ocupând Basarabia în 1940, sovieticii deplasaseră la Căzănești un mare aerodrom militar, unii aviatori și tehnicieni erau cazați și în casele țăranilor din Vadul-Leca. Războiul al Doilea Mondial a secerat din acest sat 26 bărbați mobilizați în batalioanele Armatei Roșii.

După ani cumpliți de secetă și epidemii se abătuseră peste sat o altă nenorocire – deportările masive staliniste. Din Vadul-Leca au fost mânăți în Kazahstan și în RASS Bureat-Mongolă cu vagoare zăvorâte, ca niște vite, cei mai vrednici gospodari, în număr de 30 persoane. Iar alte 4 persoane, arestate de comisarii roșii, au dispărut fără urme.

Kolhozul din Vadul-Leca a fost comasat cu cel din Căzănești și timp de 3 decenii a purtat denumirea «Zorile», care a prosperat vădit pe timpul când era condus de către agronomul cu spirit de inițiativă A. Șopronco. Atunci aproape toată moșia satului Vadul-Leca a devenit livadă înfloritoare.

Astăzi în cele 512 gospodării din Vadul-Leca își duc traiul 1.391 locuitori. Biserica sărbătorește anual la 22 mai hramul «Sfântul Ierarh Nicolae». Gimnaziul «Pavel Bechet» adună în bănci 157 elevi, instruiți de 17 pedagogi.

Personalități notorii din Vadul-Leca sunt: Gh. Bârcă, N. Vodă-Mocreac, B. Bechet, P. Bechet, I. Cazacu-Istrati.

Vadul-Leca Nou

Cătun la izvorul pârâului Matca, în regiune de coline, la hotarul cu satul Pepeni din raionul Sângerei, lângă pădurea Redi, mai sus de Vadul-Leca. A apărut în urma reformei agrare din 1922, când unui grup de nevoiași li s-au repartizat câte 6 ha de pământ din moșia boierului Uvaliev, ce avea palat și parc pe malul Răutului, la Căzănești. La început noii proprietari au fondat 2 cuiburi umane în hârtoapele de sub pădure, unul aparținea satului de peste deal Vadul-Leca, altul se supunea administrativ primăriei din Chițcanii Vechi și purta denumirea Bălteni. După război ultimul se nărui și dispăru. Cătunul Vadul-Leca Nou, sărăcuț și îmbătrânit, a rămas stingher doar cu o mână de oameni. În 1994 cătunul avea 20 oameni, iar numărătoarea populației din 2004 fixase 22 locuitori, toți români de vârsta a treia, care își lucrează ogoarele în mod individual.

Suprafața administrativă, fondul funciar. Suprafața totală a comunei Căzănești, r-nul Telenești este de 1,46 km². Structura fondului funciar permite practicarea intensă a cultivării cerealelor și a plantațiilor pomicole și viticole.

Cotă funciară per persoană în sat este de circa 1,2 ha.

Infrastructură. Comuna Căzănești este amplasată în apropiere de drumul republican R-14, care conectează cu satele vecine, centrul raional și capitala. În general infrastructura rutieră este foarte favorabilă, și poate deschide premise de dezvoltare economică, îndeosebi prin dezvoltarea activităților agricole, comerciale ș.a. Un loc aparte îi revine sectorului turistic, tocmai prin infrastructura rutieră bine dezvoltată.

Comuna dispune de rețele de apeduct.

Comuna este gazificată.

Drumurile locale centrale sunt asfaltate.

Cadru natural. Relieful comunei este lin, predominant de altitudini de 50 - 90 m, altitudinea medie este de 55 metri față de nivelul mării, cu o bonitate a solurilor (70%) de nivel mediu național.

Pe teritoriul comunei există terenuri ocupate de ravene, dar nu există terenuri afectate de alunecări de teren, sau supuse erodării. Relieful este prielnic pentru cultivarea porumbului, și a culturilor cerealiere, tehnice.

Resursele acvatice sunt prezentate de râul Răut, izvoare și fântânile alimentate de apele subterane și iazurile.

Fondul silvic local este luat sub ocrotirea statului de către "Moldsilva" cuprinde în rezervațiile sale specii de arbori ca: teiul, nucul, salcia, pinul, molidul, arțarul, mesteacănul, acacia, cit și arbuști ca măslinul auriu,"oblipiha", măcieșul

Podgoriile, sunt o adevărată bogăție a naturii dată de Dumnezeu unor oameni cu suflet mare precum sunt băștinașii de aici, astfel este și firesc să găsim aici, frumos înșirate, și bine gospodărite.

2.1.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal

Pe raza comunei Căzănești, r-nul Telenești există rețea de linii electrice aeriene de tensiune medie și joasă. Satul este asigurat cu energie electrică de către întreprinderea Premier Energy. Starea liniilor de distribuție este bună. Rețelele electrice au fost renovate în ultimii ani. Au fost montate corpuri de iluminate de tip LED. În prezent, sunt iluminate majoritatea străzilor. În prezent se indentifică sursele financiare pentru extinderea și renovarea iluminatului stradal.

2.1.2. Alimentarea cu apă

În comuna Căzănești este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative. La momentul actual majoritatea gospodăriilor, sunt conectate la rețeaua centralizată de apeduct. Rețelele sunt în stare relativ bună. Apa livrată poate fi catalogată ca fiind potabilă, și este de calitate bună. O problemă majoră este presiunea redusă în apeduct, ce crează probleme în timpul de vară.

O sursă de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile arteziene și fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcare ulterioară a fântânilor.

Satul nu dispune de sisteme de irigare. În această direcție urmează de demarat implementarea unor proiecte de irigație la scară mică pe unele sectoare de teren din perimetrul agricol, amplasate în imediata apropiere de lacurile din preajma satului. Construcția și reabilitarea sistemelor de irigare vor permite sporirea productivității terenurilor, cât și asigurarea unor produse agricole de calitate.

2.1.3. Canalizare

În comuna Căzănești nu este sistemul de canalizare, care asigură evacuarea apelor uzate din locuințe și obiectele economice și social-administrative. În acest sens a fost întocmit planul tehnic de realizare a rețelelor de canalizare. Accesul cetățenilor la apă și canalizare reprezintă una dintre principalele priorități ale APL.

2.1.4. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrări de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă, la care sunt conectate gospodăriile casnice. În pofida numeroaselor eforturi de asigurare a locuitorilor cu gaze naturale necesar uzului casnic, gospodarii realizează prepararea hranei la aragazuri aprovizionate din butelii de gaz lichefiat /electrice, precum și la cuptoare/sobe cu lemne/cărbune.

2.1.5. Alimentarea cu căldură

În edificiile sociale și marea majoritate a gospodăriilor, își asigură căldura în sezonul rece pe baza cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de biomasă, lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

În perspectivă ar fi benefică efectuarea unor serii de lucrări de termoizolare a edificiilor social-administrative, ceea ce ar permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

2.1.6. Telecomunicații

În comuna Căzănești telefonia fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. De telefonie fixă beneficiază majoritatea gospodăriilor casnice. În raza acesteia, acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite. Locuitorii au acces la televiziunea prin cablu și Internet.

2.1.7. Rețeaua de drumuri

Comuna Căzănești este amplasată în apropiere de drumul republican R-14, care conectează cu satele vecine, centrul raional și capitala. Deplasarea populației spre centrul raional și spre capitală este asigurată zilnic de rute și de transportul de tranzit. Comuna dispune de stații auto.

Rețeaua de drumuri se extinde pe o lungime totală de ___km, o parte fiind asfaltate. Drumurile din sat sunt în stare satisfăcătoare, deși necesită reparații curente. O mare parte din drumuri au fost reparate. Pe o mare parte din drumurile centrale au fost reabilitate în ultimii ani și trotuarele. Este necesară și repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare.

O infrastructură rutieră adecvată este imperativă pentru dezvoltarea economică și pentru atragerea turiștilor în zonă.

Pentru următorii ani se propune construcția și renovarea unor noi tronsoane de drumuri, ce va contribui la crearea unor comunități durabile, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin asigurarea unei infrastructuri de transport.

2.1.8. Fondul locativ

Populația c. Căzănești numără 2.017 persoane și dispune de locuințe individuale particulare.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Instituții sociale funcționale • Existența rețelelor de electricitate funcționale în regim econom, precum și asigurarea cu agent termic a edificiilor social-culturale • Asigurarea cu iluminat stradal și intenția de a extinde sistemul pe teritoriul satului • Existența rețelelor de cablu TV și internet în localitate • Racordarea la rețeaua de apeduct • Existența rețelelor de distribuție a gazelor • Existența drumul republican R-14, care asigură conexiunea cu satele vecine • Rețea de drumuri locale reabilitate și modernizate/ restul fiind în curs de execuție 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea insuficientă a infrastructurii sociale (aria de acoperire a apeductului, canalizare ș.a) • Deversarea apelor reziduale menajere în locuri neamenajate, fapt ce duce la poluarea apelor (de suprafață și subterane) și solului • Starea precară a unor porțiuni de drum în unele regiuni din sat • Lipsa mijloacelor de transport adecvate și a căilor speciale de acces pentru persoanele cu handicap, în instituțiile social-cultural • Asigurarea ineficientă cu agent termic a unor edificii social-administrative
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea investițiilor externe • Existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea termică • Renovarea drumurilor locale și amenajarea canalelor de scurgere a apelor pluviale • Extinderea rețelelor de utilități publice în tot satul • Ridicarea nivelului de trai al populației prin aducerea la un nou nivel a calității întregii infrastructuri sociale • Identificarea posibilităților de conectare a tuturor consumatorilor casnici la sistemul de apeduct și canalizare 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul legislativ instabil • Costuri ridicate pentru conformarea la standardele europene de calitate • Incapacitatea financiară a locuitorilor satului de a acoperi desinestătător costurile de racordare la rețelele de apeduct, gazificare ș.a.

2.2. Capacitatea instituțională

Primăria comunei Căzănești, r-nul Telenești se află în clădire specifică. Starea tehnică a clădirii este foarte bună, deși acoperișul edificiului necesită reparații capitale. Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, apeduct, canalizare (hazna proprie) și gazoduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului termic pe bază de gaz.

Aparatul primăriei poate fi calificat drept competent cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatul primăriei fac parte: primarul, secretarul, inginerul cadastral, contabil, percepător fiscal, asistent social, lucrător social, polițist de sector. Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Consiliul primăriei este alcătuit din 13 consilieri. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Regulat se petrec ședințe de lucru ale aparatului Primăriei, unde se discută despre toate problemele și se precaută soluțiile de a le rezolva.

Satul Căzănești este deschisă către public, este prezentată activ în cadrul trusturilor media, posturilor de televiziune, radiou, presă, fapt ce sporește notorietatea comunității locale.

În condițiile actuale, când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru sat, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, Managementului proiectelor. Primăria împreună cu consiliul local și agenții economici din teritoriu depun eforturi pentru a atrage mai multe investiții din exterior, prin colaborare strânsă cu Consiliul Raional.

Securitatea cetățenilor este asigurată de șeful de sector al sectorului de poliție Căzănești al inspectoratului de poliție Telenești – Craevschii Ion. Sediul poliției locale se află în incinta Primăriei. Starea criminogenă este satisfăcătoare.

În comună este amplasat Oficiul Poștal. Starea oficiului este satisfăcătoare, și este dotat cu utilități sociale, precum electricitatea, telecomunicații, este conectat la apeduct. Încălzirea Oficiului Poștal este asigurată prin intermediul cazangeriei.

Comuna Căzănești, r-nul Telenești nu dispune de surse media proprii. Populația, preponderent, se informează de pe panourile informative instalate în incinta și în fața primăriei, precum și în locuri special amenajate. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative.

Sectorul asociativ: În comuna Căzănești există câteva organizații obșteștești, orientate pe susținerea și promovarea activităților sociale și economice a populației.

Pe parcurs se va impune deschiderea unor noi organizații în așa domenii ca: mediu, salubritate, protecție socială și juridică, etc

Portofoliul de proiecte realizate: Pe parcursul anilor 2020 - 2023 au fost demarate și finisate în termen mai multe proiecte.

Tabelul 2. Proiecte implementate în c. Căzănești, r-nul Telenești în anii 2020-2023

№	Denumirea proiectului	Perioada implementării	Costul total, mln. lei	Sursa de finanțare
1	Proiect: Castelul de apă din s. Căzănești	Ianuarie 2020	0,027	BL
2	Reabilitatea drumurilor din s. Vadul-Leca	Martie 2020	0,276	Fondul Rutier
3	Expertiza tehnică a Casei de cultură din s. Căzănești	Decembrie 2020	0,018	BL
4	Extinderea iluminatului stradal s. Căzănești	Decembrie 2020	0,052	BL
5	Alimentarea cu energie electrică a fântânii arteziene din s. Căzănești	Septembrie 2021	0,007	BL
6	Extinderea iluminatului stradal s. Vadul-Leca	Noiembrie 2021	0,029	BL
7	Sistemul de evidență cu energie electrică la fântâna arteziană din s. Căzănești	Noiembrie 2021	0,047	BL
8	Extinderea iluminatului stradal s. Căzănești	Decembrie 2021	0,018	BL
9	Renovarea blocului alimentar la grădinița de copii din s. Vadul-Leca	Mai-Noiembrie 2021	0,208	FISM
10	Gazificarea	Decembrie 2021	0,199	BL
11	Proiect ethnic a lucrărilor geodezice a terenurilor din c. Căzănești	Decembrie 2021	0,039	BL
12	Elaborarea devizului de cheltuieli pentru terenul de joacă pentru copii și fitness în aer liber	Aprilie 2022	0,006	BL
13	Reabilitarea drumului pe str. Independenței din satul Vadul-Leca	Mai 2022	0,170	BL
14	Reabilitarea drumului pe str. Fermierului din satul Căzănești	Mai 2022	0,289	Fondul Rutier
15	Reabilitarea drumului pe str. Gimnaziului din satul Căzănești	Mai 2022	0,107	Fondul Rutier
16	Reabilitarea drumului pe str. Sfântul Gheorghe din satul Căzănești	Mai 2022	0,190	Fondul Rutier
17	Construcția castelului de apă din satul Căzănești	2022-2023	1,006	ONDRL
18	Reabilitarea drumului pe str. Cocorilor din satul Căzănești	Mai 2023	2,211	Fondul Rutier
19	Reabilitarea drumului pe str. Independenței din satul Vadul-Leca	Mai 2023	0,249	Fondul Rutier
20	Reabilitarea drumului pe str. Tricolorului din satul Vadul-Leca	Mai 2023	0,298	Fondul Rutier
21	Extinderea iluminatului stradal s. Vadul-Leca	Septembrie 2023	0,072	BL
22	Extinderea iluminatului stradal s. Vadul-Leca	Octombrie 2023	0,044	BL
23	Amenajarea terenului de joacă pentru copii și fitness în aer liber	August-noiembrie	0,445	ONDRL

		2023		
24	Achiziționarea de vehicule și echipament de dezăpezire și întreținere a spațiilor verzi	Iulie-decembrie 2023	0,916	AIPA

Tabelul 3: Lista proiectelor prognozate în c. Căzănești, r-nul Telenești în anii 2024-2029

Nº	Denumirea proiectului	Perioada implementării	Costul total, mlei	Sursa de finanțare	Responsabili de proiect
1	Extinderea aprovizionării cu apă potabilă a locuitorilor din s. Căzănești	2024	1,5	Proiecte, BL	Primăria
2	Lucrări de reabilitare a monumentului eroilor căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial și a parcului din fața monumentului.	2024	0,03	BL, donații	Primăria, CL
3	Lichidarea gunoștii neautorizate din centrul s. Căzănești cu lucrări ulterioare de inverzire a teritoriului	Martie-mai 2024		BL	Primăria
4	Amenajarea Teatrului de Vară	2024-2025			
5	Amenajarea gunoștilor din perimetrul s. Căzănești și Vadul-Leca.	Martie-aprilie 2024			Primăria
6	Inițierea și informarea cetățenilor din comună privind implementarea proiectului de sortare a deșeurilor.	Ianuarie 2024			Primăria
7	Reconstrucția Casei de cultură din s. Căzănești	Perioada de gestionare	200,0	Proiecte	Primăria, CL
8	Lichidarea gunoștii neautorizate din extravilanul s. Căzănești cu lucrări ulterioare de inverzire a teritoriului. (sectorul 8918204)	2024		BL	Primăria
9	Amenajarea stației de așteptare (autobus) din s. Vadul-Leca.	Mai 2024		BL	Primăria
10	Implementarea proiectului de sortare a deșeurilor pentru reciclarea ulterioară.	2024		Proiecte, BL	Primăria
11	Extinderea iluminatului stradal în ambele sate ale comunei.	2024-2029		Proiecte, BL	Primăria
12	Deschiderea unui punct farmaceutic pentru cetățenii comunei.	2024-2025		BL	Primăria
13	Construcția sistemului de încălzire și ventilare la grădinița "Andrieș" din s. Vadul-Leca.	2025		Proiecte, BL	Primăria
14	Construcția sistemului de încălzire și ventilare la grădinița "Andrieș" din s. Vadul-Leca.	2026		Proiecte, BL	Primăria, Administrația grădiniței
15	Construcția sistemului de încălzire și ventilare la grădinița "Muguraș" din s.	2027		Proiecte, BL	Primăria, Administrația

	Căzănești.				ția grădiniței
16	Aprovizionarea cu gaze naturale a cetățenilor c. Căzănești.	2027-2028		Proiecte	Primăria
17	Construcția sistemului de canalizare	2026		Proiecte	Primăria
18	Amenajarea muzeului s. Căzănești	2024		BL, donații	Primăria
19	Amenajarea muzeului s. Vadul-Leca	2024		BL, donații	Primăria, personae gestionare
20	Lucrări de curățare a albiei râului Răut	2024-2029		Proiecte, BL	Primăria
21	Lucrări de abilitare a drumurilor din s. Căzănești și Vadul-Leca.	2024-2029		Proiecte, fondul rutier	Primăria
22	Lucrări de reabilitare a drumului central din s. Vadul-Leca și Căzănești spre traseul național M2.	2024-2029		Proiecte	Primăria, CL
23	Lucrări de amenajare a terenului de joacă pentru copii din s. Vadul-Leca.	2024		BL	Primăria
24	Construcția terenurilor sportive în ambele sate ale comunei	2025-2027		Proiecte	Primăria
25	Lucrări de menținere și amenajare a patrimoniului cultural și istoric a comunei.	2024-2029		BL, donații, proiecte	Primăria
26	Susținerea și dezvoltarea în continuare a ansamblurilor folclorice "Liliacul" și "Vaduleceanca".	2024-2029		BL	Primăria
27	Susținerea activității echipei de fotbal "Gloria"	2024-2029		BL, sponsorizări	Primăria
28	Susținerea dezvoltării tinerilor antreprenori și a celor existenți.	2024-2029		Proiecte	Primăria
29	Lucrări de eficiență energetică a edificiilor din domeniul educației, culturii și de sănătate publică	2024-2029		Proiecte	Primăria
30	Formarea serviciului comunal în comună	2024			Primăria
31	Lucrări de reabilitare a parcului din s. Căzănești	2025-2026		BL, proiecte	Primăria

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Aparatul primăriei este calificat, cu o bogată experiență în domeniu • Activitatea aparatului Primăriei este bine concepută și organizată, • APL dispune de calculatoare conectate la Internet • Satul are o pagină proprie • Membrii APL dețin abilități și experiență în domeniul dezvoltării proiectelor • Adunările cu localnicii sunt petrecute frecvent, în funcție de necesitate • În viziunea sătenilor, dinamica din ultimii 10 ani este pozitivă în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea • Localnicii sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor • Securitatea cetățenilor este asigurată de către sectorul de poliție 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel scăzut de implicare și informare a cetățenilor cu privire la probleme și în procesul de luare a deciziilor • Societatea civilă este insuficient implicată în activitățile de ordin social a localității
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Atragerea investițiilor externe • Implicarea mai activă a tineretului în dezvoltarea Comunei • Actualizarea informativă a paginii electronice a satului • Suplinirea paginilor de pe rețelele de socializare cu informații irelevante activității APL • Stabilirea unor contacte durabile și colaborarea cu localități din țările vecine în vederea soluționării unor probleme comune (proiecte, măsuri culturale, schimb de experiență) • Promovarea unei imagini pozitive • Participarea membrilor APL în cadrul proiectelor internaționale, cursuri de perfecționare • Gestionarea eficientă a bugetului local • Optimizarea activității APL 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa resurselor financiare la nivel local, insuficiente pentru sprijinirea și/sau promovarea unor investiții majore • Instabilitate legislativă • Salarizare nemotivată a persoanelor cu studii superioare și de specialitate, care activează în domeniul administrării publice; • Lipsa ONG care s-ar implica în soluționarea problemelor

2.3. Economia locală

Actualmente în comună sunt înregistrați agenți economici, inclusiv gospodării țărănești, întreprinderi individuale, societăți cu răspundere limitată. Conform datelor Biroului de statistică activitățile economice nelicențiate sunt orientate în special pe activități de comerț, cultivarea legumelor și a cerealelor, creșterea animalelor.

Domeniul agricol fiind un domeniu prioritar, există producători agricoli, care dețin suprafețe mari de terenuri agricole.

Deși în general sectorul agricol este caracterizat printr-o rentabilitate scăzută, determinată în primul rând de poziția dominantă a culturilor cu valoare redusă în producția agricolă în detrimentul culturilor cu valoare înaltă, în sat se realizează diversificarea prin extinderea suprafețelor ocupate de livezi, prin cultivarea legumelor. În continuare majoritatea terenurilor sunt acoperite de culturi cu valoare scăzută (cum ar fi cereale, plante oleaginoase, și culturi furajere), în timp ce livezile ocupă doar o mică parte din suprafața totală a terenurilor agricole. Fiecărui locuitor îi revin în medie circa 1,2 ha de teren arabil.

Deși, în general, agricultura în comuna Căzănești se axează pe culturi cu valoare redusă, urmează de atras atenția sectoarelor de producere a fructelor, pomuşoarelor, nucilor și a mierii. Aceste produse au acces la piețele UE și sunt exportate cu succes nu doar în UE, dar și pe alte piețe.

Sectorul agricol este dominat de producția vegetală, sectorul zootehnic având un rol mai mic în producere. În ultimul deceniu dezvoltarea sectorului zootehnic a fost impulsionată de implementarea unui șir de proiecte investiționale. Sectorul zootehnic se confruntă cu constrângeri provocate de resursele interne, precum și presiuni dure cauzate de importul de produse de import mai ieftine. Furnizarea de furaje locale este limitată din cauza lipsei pășunilor de bună calitate, care este la rândul său, cauzată de condițiile meteorologice nefavorabile și a capacităților limitate de irigare. Pe de altă parte, costurile interne de producție relativ ridicate, productivitatea scăzută și rasele de animale

În cadrul comunei lipsesc fermele, punctele de colectare a laptelui sau abatoarele. La fel lipsesc și întreprinderile de procesare a produselor agricole.

Este în proces de derulare construcția și amenajarea Pieței agricole, cu susținerea financiară AIPA. Viitoarea Piață agricolă va fi o nouă carte de vizită a localității noastre. Piața agricolă va fi dotată cu parcare, bloc administrativ, hală pentru brânzeturi și carne, tarabe, gherete, târg de animale vii.

Structura ramurală a agenților economici este diversificată, fiind încadrată mai mult în activitățile comerciale și agricultură, oferind un număr mare de locuri de muncă în localitate .

Sectorul industrial este reprezentat de câteva fabrici, întreprinderi, magazine, puncte de alimentație publică, agropensiuni, Sali de evenimente, inclusiv o gamă largă de servicii.

Sectorul servicii este prezentat de Casa de cultură, biblioteca publică, Centrul de sănătate, ș.a.

Economia locală oferă perspective reale pentru deschiderea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniile comerciale. Garant al succesului este potențialul uman, infrastructura rutieră favorabilă ș.a.

Un compartiment aparte la capitolul perspective revine proiectelor de implementare a parteneriatelor publice private. Comuna Căzănești, r-nul Telenești, cu o populație relativ stabilă, dispune și de un însemnat potențial turistic, fiind situat într-un cadru natural deosebit.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Așezarea geografică favorabilă dezvoltării agriculturii și turismului • Infrastructura de acces favorabilă pentru dezvoltarea mediului economic • Disponibilitatea resurselor umane • Costul relativ scăzut al forței de muncă • Terenuri agricole cu o bonitate medie a solului, cu potențial existent pentru obținerea de produse agricole ecologice • Terenuri agricole preponderent consolidate • Prezența agenților economici (sere, magazine etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Potențialul economic este slab valorificat în comparație cu posibilitățile de dezvoltare • Slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural • Lipsa specialiștilor calificați; • Resurse financiare la nivel local, insuficiente pentru susținerea /promovarea unor investiții; • Slaba implementare a sistemului de asigurare a calității producției agricole conform normelor europene
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Valorificarea potențialului legat de așezarea geografică • Atragerea investițiilor externe • Stimularea antreprenorilor locali și potențiali (sectorul agricol: frigidere industriale, linii de sortare și ambalare, prestări servicii populației, industria de producere și prelucrătoare) • Stimularea producătorilor locali prin aplicarea tehnicilor și tehnologiilor moderne • Încurajarea și dezvoltarea parteneriatelor de tip public-privat; • Atragerea turiștilor prin deschiderea zonelor de agrement, agropensiuni • Investiții directe în târguri, festivaluri, piețe tradiționale și alte manifestări tradiționale locale • Existența în raion a organizațiilor care oferă consultanță în sfera businessului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Insuficientă informare și educare a populației pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, protecția mediului • Nivelul scăzut al veniturilor majorității populației • Capacitatea scăzută de atragere de investiții • Nivelul scăzut de receptivitate a populației locale la programele de finanțare • Autoritățile locale dispun de atribuții și pârgii extrem de reduse pentru susținerea financiară a micului business; • Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă • Scăderea volumului transferurilor făcute de persoanele plecate la muncă peste hotarele țării • Rata ridicată a dobânzii la credite • Instabilitatea cadrului legislativ național • Lipsa subvenționării principalelor ramuri ale economiei din partea statului • Migrarea populației apte de muncă

2.4. Edificii sociale

2.4.1. Educație

Pe teritoriul comunei activează IP Gimnaziul «Pavel Bechet», IP Liceul Teoretic «Adrian Păunescu», Grădinița de copii «Andrieș», Grădinița de copii «Muguraș».

Starea tehnică a instituțiilor educaționale este relativ bună, fiind efectuate în ultimii ani lucrări de reparații/renovare. Regimul de lucru în instituțiile educaționale este de 5 zile în săptămână.

Școlile dispun de un sediu aparte, standart. La momentul actual în instituții își fac studiile elevi. În instruirea educațională a elevilor activează cadre didactice și lucrători tehnici. Acestea dispun de săli de clasă spațioase, bine amenajate, sală de sport, teren sportiv, cantină. Clădirea este conectată la apeduct și canalizare. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de la cazangerie autonomă pe bază de gaze naturale.

La instituția de învățământ au fost petrecute lucrări de reparație, lucrări de termoizolare a pereților și a acoperișului și schimbarea tâmplăriei pe termopane, reparația capitală a sălilor de clasă, reabilitarea pavajului, dotarea cu tehnică de calcul, dotarea cu inventar sportiv.

Pentru a asigura un învățământ modern este nevoie de perfecționarea continuă a cadrelor didactice înnoirea continuă a materialelor didactice și dotarea cu mijloace TIC, modernizarea tehnică a sălilor de studii, precum și dezvoltarea sistemului social de atragere în sat a cadrelor didactice tinere.

În comună activează instituțiile preșcolare: Grădinița de copii «Andrieș» și Grădinița de copii «Muguraș». Acestea sunt frecventate de copii. Copiii sunt educați și îngrijiți de educatori și lucrători auxiliari, directorul grădiniței, lucrătorul muzical și sora medicală.

A fost reparat parțial acoperișul și reparații cosmetice interioare. Au fost schimbate rețelele electrice și pardoselile, au fost instalate geamuri și uși noi și un sistem de ventilare performant. În curte a fost montat pavaj, iar în grupe s-a pus mobilier nou.

Edificiile sunt electrificate, conectat la apeduct și canalizare, la rețelele de telecomunicații și dispune de sală de festivități, pavilioane de joacă, cantină și depozit. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de cazangerie pe bază de lemne, peleti și cărbuni. Este necesară procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, cât și ridicarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

2.4.2. Sănătate, asistență socială

Domeniul medical este reprezentat prin CS Căzănești. Instituția medicală dispune de edificiu separat, recent renovat și dispune de un nivel mediu de asigurare cu aparataj și utilaj medical. Instituția medicală este electrificată, conectată la rețelele de telecomunicații, inclusiv la rețelele de utilități sociale, precum apeductul și canalizarea. Agentul termic este furnizat prin intermediul centralei pe gaze naturale.

IMSP CS Căzănești desfășoară următoarele activități: Profilactice și de promovare a sănătății, a modului sănătos de viață, Medical Curative, Medicale Speciale. Structura CS: Sala de tiraj, Cabinetul Medicului de Familie, Sala de tratament, Cabinet de imunizări.

Condițiile de activitate sunt satisfăcătoare; utilajul medical pentru activitatea instituției sunt în volum insuficient. Pentru a spori activitatea la nivelul asistenței medicale primare, în cadrul sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală se folosește principiul programării.

Asistența medicală este asigurată de medic de familie, asistenți medicali și o unitate de personal de deservire. Pentru viitor se impune modernizarea serviciilor oferite și recalificarea continuă a personalului medical.

În cadrul Comunei își desfășoară activitatea 1 asistent social, care împreună cu lucrătorul social deservesc grupele de persoane socialmente vulnerabile, preponderent singuratic, care necesită deservire la domiciliu. Persoanele date prestează servicii specializate persoanelor și familiilor care sunt beneficiari de asistență socială și duc evidența lor. Persoanelor socialmente vulnerabile li se acordă și ajutoare sociale, precum sunt: alocații de șomaj, indemnizații pentru motive de sănătate,

compensații pentru perioada de iarnă, indemnizații de îngrijire a copiilor. De alocații speciale de stat (asistență socială, ajutoare financiare și materiale, etc.) beneficiază persoane.

Satul nu dispune de un Centru de susținere a familiilor social vulnerabile.

2.4.3. Sport

Potențialul sportiv este valorificat pe măsură. În temei tânăra generație, iubește și practică sportul, iar competițiile sportive, meciurile de fotbal, volei, lupte libere sunt nelipsite din activitățile localității. În ceea ce privește domeniul sportiv, satul dispune de un stadion, aflat în stare satisfăcătoare și o sală sportivă la gimnaziu și liceu, aflată în stare satisfăcătoare. Pentru următorii ani se planifică diversificarea activităților sportive și petrecerea mai multor competiții locale și naționale.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • În comună este Gimnaziu, Liceu, grădiniță de copii • Instituțiile de învățământ au fost asigurate cu toate comunicațiile necesare • Existența unor spații de agrement pentru copii • Prezența cadrelor didactice cu experiență • În comună există oficiu poștal • Locuitorii beneficiază de servicii medicale de calitate la CS, care a fost renovat, dispune de personal medical calificat, este dotat la nivel mediu cu aparataj tehnic • Educația medicală la nivel • Grupele de persoane social-vulnerabile sunt sub supravegherea asistentului social • Comuna dispune de teren sportiv, sală de sport la Gimnaziu și Liceu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ preșcolar și gimnazial insuficient extinsă • Satul nu dispune de un Centru comunitar de asistență socială pentru persoanele în etate sau cu probleme de ordin social • Dotarea insuficientă a centrului de sănătate • Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale și sociale • Domeniul sportiv cu rezerve de diversificare • O parte a populației active a migrat în străinătate, copiii acestor persoane fiind lăsați în grija bunicilor sau rudelor • Inexistența dispensarului veterinar;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

<ul style="list-style-type: none"> • Lărgirea gamei de servicii medicale prestate • Implementarea unor programe complexe de monitorizare a stării de sănătate a localnicilor • Suplinirea personalului medical rezident și permanent • Deschiderea unui centru social comunitar • Implementarea unor programe consistente de asistență socială • Crearea unui ONG axat pe probleme sociale, problemele tineretului • Construcția unui complex sportiv artificial cu terenuri de minifotbal, tenis de câmp, volei, baschet • Construcția stadion de fotbal cu gazon natural • Amenajarea sălii de forță și lupte libere 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea interesului față de efectuarea studiilor în localitate • Neglijarea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții cu caracter social • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor sociale • Nereceptivitatea față de posibilitatea efectuării unor lucrări concrete în teritoriu prin intermediul granturilor străine și accesării fondurilor europene • Nu există persoane care să reprezinte interesele comunității în mod organizat și pe o perioadă lungă de timp • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia
---	--

2.4.4. Cultură și turism

Patrimoniul cultural al comunei Căzănești, r-nul Telenești, constituie una din cele mai reprezentative file din moștenirea valorică a localității, menită să conserveze tradițiile și datinile băștinașe, care urmează a fi transmise generațiilor următoare.

În sat activează Casa de cultură, care este centrul vieții culturale.

Casa de Cultură își are imobilul situat în centrul satului. Aceasta și-a deschis larg ușile în a doua jumătate a sec. XX (anterior a fost un cămin cultural), însă, dacă vorbim de manifestări culturale și înainte și după inaugurarea noului imobil, acestea au fost întotdeauna prezente în viața satului.

Formații folclorice, formații de dans, cercuri dramatice, orchestre, tarafuri, cercuri artistice – sunt colective care se plasau întotdeauna pe locuri de frunte, la capitolul realizări și participări în cadrul raionului Telenești încă din perioada postbelică.

Conform planului de lucru și Calendarul petrecerii măsurilor culturale, locuitorii participă la toate sărbătorile naționale și religioase: concerte tematice; sărbători în cadrul satului, măsuri culturale de suflet, participă la festivalurile r-nale și după posibilități republicane; etc...

În scopul utilizării potențialului educativ al datinilor și obiceiurilor populare, conducerea localității insistă la organizarea a diferitor activități, cum ar fi șezători, serate în memoria scriitorilor și poezilor, seminare pentru profesori, educatori, cu diferite genericuri, pentru calificarea cadrelor implicate în educație.

În cadrul comunei activează cu succes Biblioteca Publică. Aceasta este în stare satisfăcătoare, dispune de conectate la telecomunicații și internet. Regulat în afară de serviciul de bază se petrec diverse activități cu caracter cultural și educativ. La fel este necesară suplinirea fondului de carte.

Pe teritoriul comunei există Monumentul Eroilor.

În satul Căzănești este Biserica creștin-ortodoxă cu hramul «Sfântul Mare Mucenic Gheorghe». În satul Vadul-Leca este Biserica creștin-ortodoxă cu hramul «Sfântul Ierarh Nicolae». Actualmente, ele sunt înscrise în registrul monumentelor istorice aflate sub protecția statului. Este o filă vie de istorie.

Pentru comuna Căzănești, turismul, în deosebi ce-l de tranzit, este un domeniu de perspectivă, care ar putea asigura creșterea economică, precum și deschiderea locurilor de muncă pentru localnici și ar asigura bunăstarea lor. Premise pentru dezvoltarea turismului este interesul populației locale de a se implica în prestarea serviciilor turistice, precum și faptul că în comună sunt păstrate tradiții locale și o bucătărie locală ș.a.

Analiza SWOT

<u>PUNCTE TARI</u>	<u>PUNCTE SLABE</u>
<ul style="list-style-type: none"> • În comună activează Casa de cultură, biblioteca, care se află în stare satisfăcătoare • Tradițiile populare bine păstrate • Existența colectivelor artistice • Potențialul cultural-turistic bine valorificat • Interes pentru turism ca potențial pentru afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă • Existența unei bucătării locale specifice • Existența manifestărilor cu valoare folclorică; • Pe parcursul anului se petrec activități etno-culturale, sportive și de agrement • Monumente de importanță locală • În comună există biserica creștin-ortodoxă • Cimitirul local este îngrădit și dispune de drum de acces • Comuna dispune de bibliotecă publică modernă • Așezarea geografică este favorabilă dezvoltării turismului rural și de tranzit • În comună există prestatori de servicii: sala de evenimente ș.a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului local
<u>OPORTUNITĂȚI</u>	<u>AMENINȚĂRI</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea surselor alternative de susținere financiară a activității colectivelor folclorice • Reparația acoperișului la Casa de cultură și instalarea sistemului de încălzire la bibliotecă • Amenajarea muzeului satului • Dezvoltarea și stimularea activității echipelor sportive locale existente și înființarea a noi echipe • Valorificarea potențialului local (turistic, cultural, istoric, natural) • Existența potențialului de dezvoltare a agroturismului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructura de transport slab dezvoltată și nemodernizată poate avea ca efect ocolirea zonei turistice; • Resurse financiare insuficiente pentru contribuțiile proprii la proiectele finanțate, în special în mediul rural.

2.5. Mediul ambiant

Din punct de vedere geomorfologic, teritoriul comunei este situat pe Dealurile Ciulucurilor. Altitudinea teritoriului balansează între 50 și 90 m, altitudinea medie este în jur de 55 m.

Clima. Raionul Telenești se caracterizează printr-o climă temperat-continentală, cu ierni scurte și blânde, cu veri lungi și calde. Înălțimea neînsemnată și relieful de podiș au favorizat formarea pe acest teritoriu a unei clime specifice, cu puțină zăpadă, veri lungi, călduroase cu cantități nu prea mari de precipitații, ce cad în general sub formă de averse. Radiația solară totală variază între 90-100 kcal / cm² pe an. Temperatura medie anuală a aerului în cadrul regiunii este de + 7,4°C. Temperatura medie lunară a celei mai reci luni (ianuarie) este de (- 7,1°C), iar a celei mai calde luni (iulie) este de +21°C. Temperatura maximă absolută a aerului constituie 36°C, iar temperatura minimă absolută este de (- 22,3°C). Primele înghețuri se remarcă, de obicei, la jumătatea lunii octombrie, iar ultimele înghețuri la sfârșitul lunii aprilie.

Durata perioadei fără înghețuri constituie 130 - 145 zile. Solul începe să înghețe la sfârșitul lunii noiembrie și se dezgheață la jumătatea lunii martie. Adâncimea înghețurilor atinge 50 - 80 cm.

Învelișul de zăpadă apare la mijlocul lunii noiembrie și dispare în luna aprilie. Numărul zilelor cu înveliș de zăpadă variază între 30 - 70. Destul de frecvente sunt iernile fără zăpadă. Asupra repartiției stratului de zăpadă influențează și condițiile locale, în special relieful.

Roza vânturilor ale acestui teritoriu se caracterizează prin predominarea direcției Nord - Vest și Sud - Est. În perioada caldă a anului predomină vânturile cu direcția Nord - Vest, iar în perioada de iarnă - cele de Sud - Est. Pe teritoriu predomină vânturi slabe, în medie având viteza de 2,6 - 4,7 m / s.

Precipitațiile. Cantitatea anuală de precipitații este de circa 550 mm, iar numărul zilelor cu precipitații de la 1,0 mm și mai mult este de 118. Umiditatea relativă a aerului este de cca. 69,0%. Variația anuală a temperaturii și cantității de precipitații pe luni sunt de 45-51 mm (în dependență de sezon).

Umiditatea aerului are o importanță mare pentru gospodăriile agricole. Umiditatea relativă, se caracterizează prin valori medii anuale de 75-79%. Pe parcursul anului valorile umidității relative variază cu valori mai înalte în luna decembrie (82 - 89%) și mai mici în luna mai (50 - 70%). Se remarcă o frecvență înaltă a cețurilor, mai ales în perioada rece a anului, din luna octombrie până în luna martie (20 - 46 zile). În perioada caldă a anului, din luna aprilie până în luna septembrie, cețurile se observă mai rar, de la 2 zile la 10 zile. Regiunea respectivă se încadrează în zona cu umiditate suficientă. Cantitatea medie anuală de precipitații nu depășește 550 mm.

Apele de suprafață și apele subterane. Comuna dispune de surse acvatice importante - râul Răut, iazuri, fântâni de suprafață și arteziene, izvoare.

Sursele de aprovizionare cu apă sunt: primăvara, topirea zăpezii, în perioada mai - octombrie, precipitațiile și pânză freatică.

Apele freatice sunt la adâncimi diferite din care cauză au o influență diversă. În general sunt situate la adâncimea de 50-150 m. După compoziția chimică, apele freatice sunt predominant carbonato-calcice, puternic mineralizate. Conform datelor STAS, apele subterane sunt de calitate satisfăcătoare și sunt caracterizate ca fiind apă potabilă. APL se confruntă cu mai multe probleme privind întreținerea și utilizarea apelor subterane din localitate și anume: sistemele de extragere a apei sunt ineficiente cu consumuri mari de energie electrică, clima secetoasă din ultimii ani duce la consumul în creștere a apei potabile.

Comuna este asigurată cu apă potabilă prin intermediul apeductului, dar și din fântânile de mină. O sursă alternativă de apă sunt și izvoarele.

Vegetația. Vegetația raionului Telenești este reprezentată de păduri de foioase, pajiști, vegetație acvatică și alte formațiuni vegetale. Pădurile sunt reprezentate prin specii de foioase de tip central-european, cum ar fi stejarul, teiul, frasinul, fagul, ulmul, salcâm, carpen, alun, corn ș.a. Sunt răspândite și pădurile de luncă sau zăvoaiele sub formă de fâșii de-a lungul văii Nârnovei. Aceste păduri sunt dominate de specii de arbori și arbuști de esență moale, precum sunt plopul alb, plopul negru, salcia albă ș.a.

Solurile și subsolurile. Solurile sunt principala bogăție a oricărei localități. De prelucrarea și utilizarea eficientă a acestora depinde atât economia comunei, raionului, cât și cea națională. Semnificativ este faptul că, calitatea solurilor din care este constituit capitalul funciar este înaltă. Circa 80% din teritoriul satului este acoperit cu soluri de ceroziom, brune și cenușii de pădure și aluviale. Bonitatea medie a solurilor este apreciată cu 70 gr/ha. Analiza denotă, că majoritatea din terenurile capitalului funciar pot fi folosite în scopuri agricole oferind posibilitatea atingerii unor randamente înalte de utilizare a acestora, excepție fiind terenuri degradate. Datele analizate ne demonstrează că acest capital natural de calitate este utilizat la maximum.

Starea mediului ambiant este satisfăcătoare. Gestionarea deșeurilor presupune colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile și valorificarea acestora. Este necesară creșterea gradului de conștientizare a populației locale despre importanța gestionării eficiente a deșeurilor, inclusiv prin reducerea volumului de deșeuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile, scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăvire. La fel este absolut necesară plantarea unei fâșii forestiere în preajma terenurilor agricole pentru a le proteja de eroziune și alte procese naturale.

Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Resurse acvatice relativ disponibile, râul Răut, iazuri, izvoare, prezența unui număr mare de fântâni de tip mină • Respectarea, în general, de către populație a normelor de depozitare de deșeurilor la gunoiște • Existența sistemului de colectare și transportare centralizată a deșeurilor menajere • Interesul sporit al APL în vederea îmbunătățirii stării mediului ambiant din localitate • Utilizarea redusă a pesticidelor • Existența apeductului și a asistemului de canalizare • Suprafețe împădurite 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența gunoiștilor stihiiice • Fântânile de mină nu sunt marcate cu plăcuțe de informare privind calitatea apei • Expunerea la hazardurile naturale sezoniere, în special la secetă și inundații • Insuficienta preocupare a agenților economici în recuperarea și refolosirea ambalajelor • Solurile sunt afectate de factori de degradare precum eroziune, sărăturare;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Implimentarea proiectului de colectare selectivă a deșeurilor • Amenajarea și curățarea tuturor fântânilor de tip mină • Curățirea zonelor din preajma comunei • Menținerea străzilor într-o stare curată • Informarea populației privind necesitatea protecției mediului ambiant și utilizării raționale a resurselor naturale • Promovarea educației ecologice a tinerei generații pentru a proteja mediul și a folosi rațional resursele naturale • Creșterea interesului autorităților locale pentru promovarea de parteneriate în vederea protecției mediului; • Disponibilitatea finanțărilor proiectelor de mediu prin intermediul fondurilor europene nerambursabile. • Crearea unui ONG axat pe probleme ecologice 	<ul style="list-style-type: none"> • Impactul negativ al schimbărilor climatice asupra sectorului agricol (secete, grindină) • Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții de mediu • Sărăcia, lipsa surselor de existență sau alte necesități vitale îi constrînge pe cetățeni să încalce legea, inclusiv la capitolul tăieri ilicite. • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate în materie de mediu • Neglijarea tradițiilor locale în domeniul protecției mediului • Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor legate de mediu

3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI CĂZĂNEȘTI, R-NUL TELENEȘTI

3.1. Inițierea procesului de planificare strategică

Comuna Căzănești, r-nul Telenești, trebuie să-și însușească și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă dezorganizată, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase. Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru încheșat și când există o coordonare la nivel strategic.

Procesul de planificare strategică are ca scop definirea reperelor strategice de dezvoltare a Comunei pe o perioadă de 5-7 ani. Etapele metodologice principale ale procesului de planificare strategică au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic propriu-zis.

Principiile care au stat la baza procesului de planificare strategică au fost:

- implicarea comunității,
- transparența,
- obiectivitatea,
- coerența și
- continuitatea proceselor.

Elementul-cheie în inițierea procesului de planificare strategică este identificarea resurselor locale, care pot fi văzute ca principalele oportunități de dezvoltare pe viitor.

Inițierea procesului de planificare strategică a început, după semnarea contractului de prestare a serviciilor de consultanță, urmată cu înființarea Echipei de Planificare (EP), desemnată de „Succes Consulting” SRL.

În urma dezbaterilor interne Echipa de Planificare a beneficiat de instruire din partea Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP) prin facilitarea procesului de planificare. Facilitatorul a explicat importanța elaborării planului, pașii de urmat, metode și tehnici de abordare a comunităților, metode de analiză a comunității în vederea identificării necesităților pentru stabilirea domeniilor de cuprindere a strategiei pentru elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-economică. Au fost expuse metodele de consultare a comunității: workshopuri, metoda discuției, ședință de analiză, chestionare. Membrii EP au decis să utilizeze metoda chestionarelor. Procesul de consultare a comunității, interviuarea, a durat 3 săptămâni, după care a urmat ședința de analiză și interpretare a cercetărilor efectuate.

Pentru a da rezultate, planificarea strategică trebuie însoțită de promovare la nivelul administrației publice locale a unui Management strategic integrat, la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul Comunei.

3.2. Înființarea echipei de planificare

Echipa de planificare socio-economică a fost constituită pe baza propunerilor: IDEP, SCT și APL care au nominalizat persoanele investite cu încrederea pentru a-i reprezenta și a transmite problemele pe care aceștia le resimt și doresc a fi rezolvate în vederea îmbunătățirii vieții și dezvoltării durabile (vezi tabelul de mai jos). Membrii EP au fost selectați astfel încât să fie acoperite toate domeniile de cuprindere a planului strategic. La înființare EP s-a ținut cont de voința fiecărui membru propus de a se implica în procesul de planificare strategică.

Tabelul 4. Componența echipei de planificare

Nº	Numele și prenumele
1.	Calestru Iurie – expert APL, SCT, IDEP
2.	Coșcodan Gheorghe – primar
3.	Murjac Aliona – secretar al Consiliului Comunal
4.	Motelica Angela – contabil
5.	– inginer cadastral
6.	Vedrașco Clavdia - perceptor fiscal
7.	Sîrbu Raisa - asistent social
8.	Apostol Nina – lucrător social
9.	Cîrlan Lilia – lucrător social
10.	Craevschii Ion - polițist de sector
11.	Climentovschi Aurelia – consilier
12.	Climentovschi Feodora – consilier
13.	Paladuța Lilia – consilier
14.	Motelica Gheorghe – consilier
15.	Motelică Boris - consilier
16.	Motelica Alexei – consilier
17.	Burcă Viorel – consilier
18.	Murjac Mihail – consilier
19.	Ciurcă Elizaveta – consilier
20.	Veleșco Eleonora – consilier
21.	Rotari Lidia - consilier
22.	Cristea Anatolie – consilier
23.	Sîrbu Vasile – consilier
24.	Jantovan Ana - directorul IP Gimnaziul «Pavel Bechet»
25.	Veleșco Eleonora – directorul IPLT «Andrian Păunescu»
26.	Mînzat Lucia - directorul Grădiniței de copii «Andrieș»
27.	Ceban Tatiana - directorul Grădiniței de copii «Muguraș»
28.	Cristea Anatolie - medic șef
29.	Climentovschi Iulea- director Casa de cultură
30.	Berezovschii Vitalie – director Casa de cultură
31.	Jeleap Olesea – director Biblioteca Publică
32.	Melinschi Diana – director Biblioteca Publică
33.	Caba Irina - șeful Oficiului Poștal
34.	Catan Sergiu – expert APL, SCT

3.3. Interviewarea locuitorilor

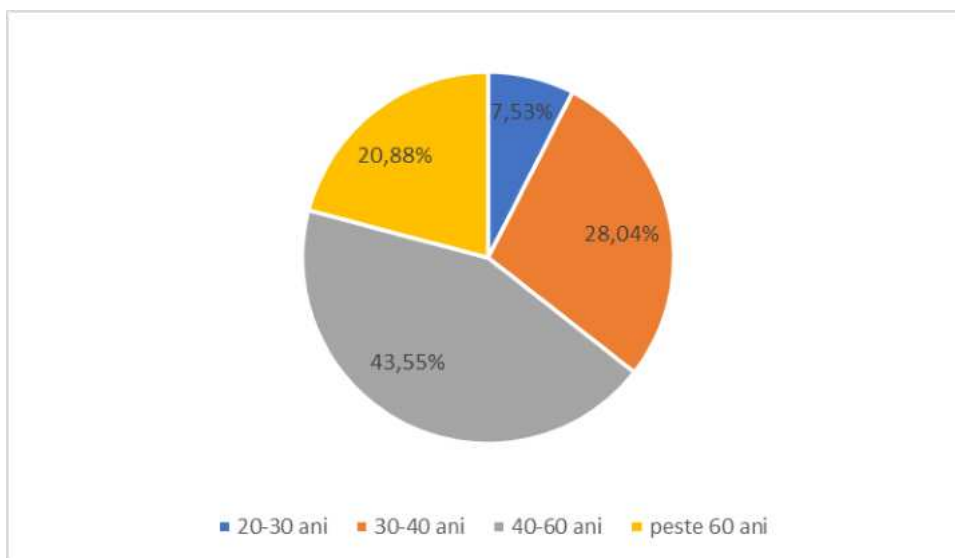
Procesul de planificare strategică a fost precedat de un sondaj sociologic de opinii, conceput de către Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor și realizat de Echipa de Planificare în colaborare cu Primăria Căzănești. Au fost organizate focus grupuri, anchetări telefonice și anchetări directe a locuitorilor.

Au fost anchetate 121 persoane de diferite categorii sociale și de vârstă, inclusiv 57 bărbați și 64 femei.

În baza datelor acumulate au fost stabilite problemele de ordin economic, social și ecologic cu care se confruntă populația. În funcție de vârstă, structura eșantionului rezultat este prezentată de persoane cu vârsta cuprinsă între, 40-60 ani, urmată de categoriile de vârstă 30-40 ani, peste 60 ani și 20-30 ani.

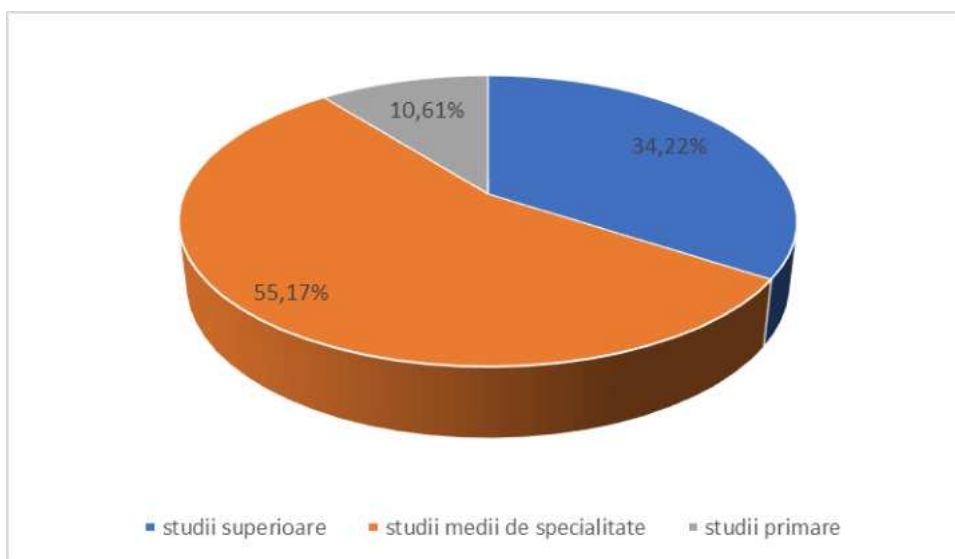
În urma prelucrării datelor chestionării au rezultat următoarele concluzii:

Structura eșantionului interviewat după vârstă

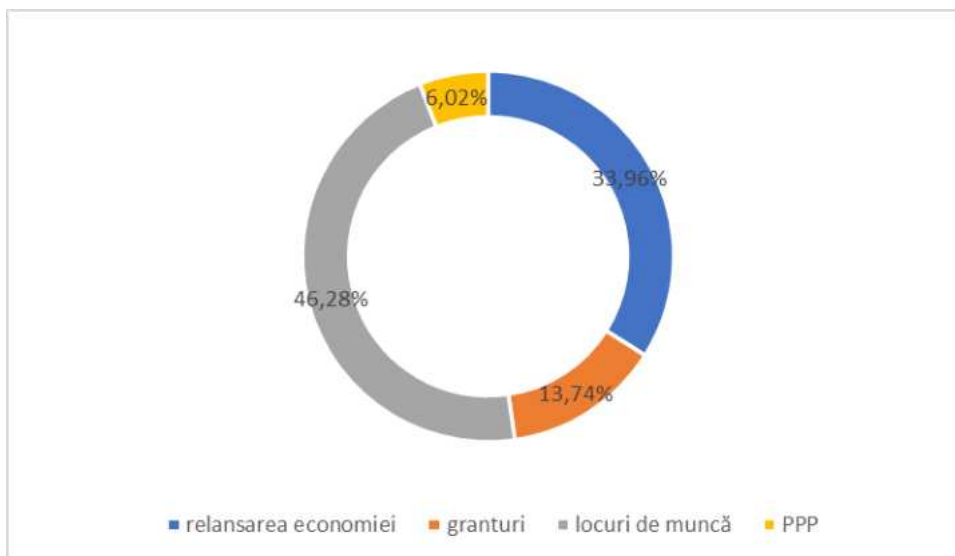
Structura eșantionului în funcție de pregătirea socială

În cadrul eșantionului sunt prezente categoriile de persoane din toate nivelele de pregătire profesională, cu o predominare a respondenților cu studii medii de specialitate și superioare.

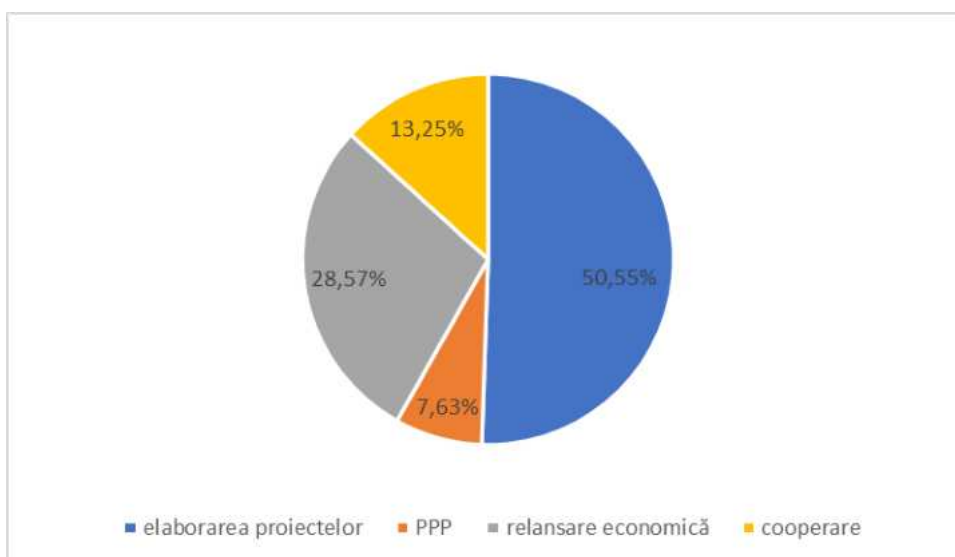
Soluția pentru atragerea fondurilor pentru APL

Se scot în evidență de către persoanele intervievate câteva soluții pentru accesarea granturilor, relansarea economică, cu predominarea deschiderii de noi locuri de muncă.

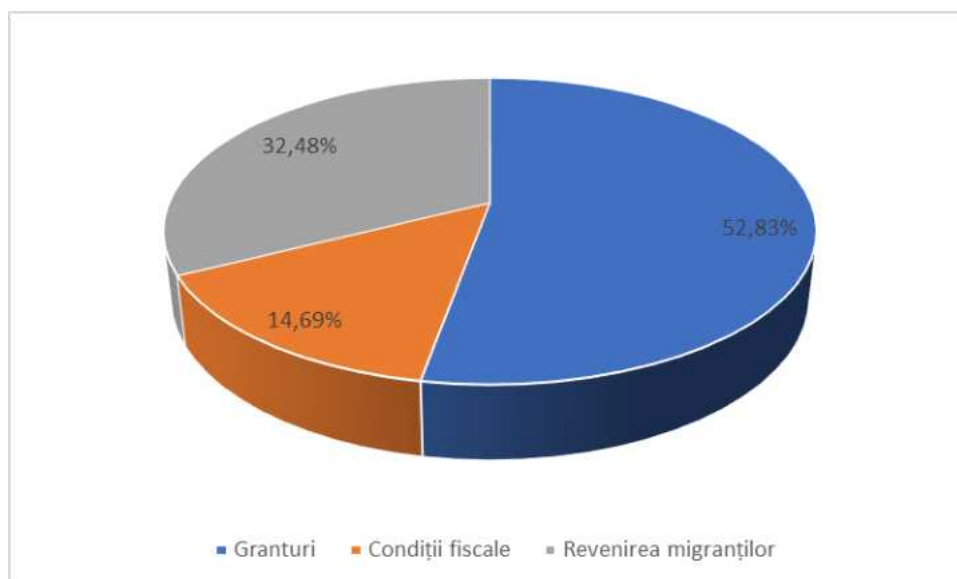
Viitorul APL-urilor

O bună parte din cei intervievați privesc cu optimism viitorul acestei instituții, prin prisma elaborării de proiecte, relansării economice și cooperării. Dispariția acestei instituții în viitorul apropiat nu este văzută de nici unul dintre respondenți.

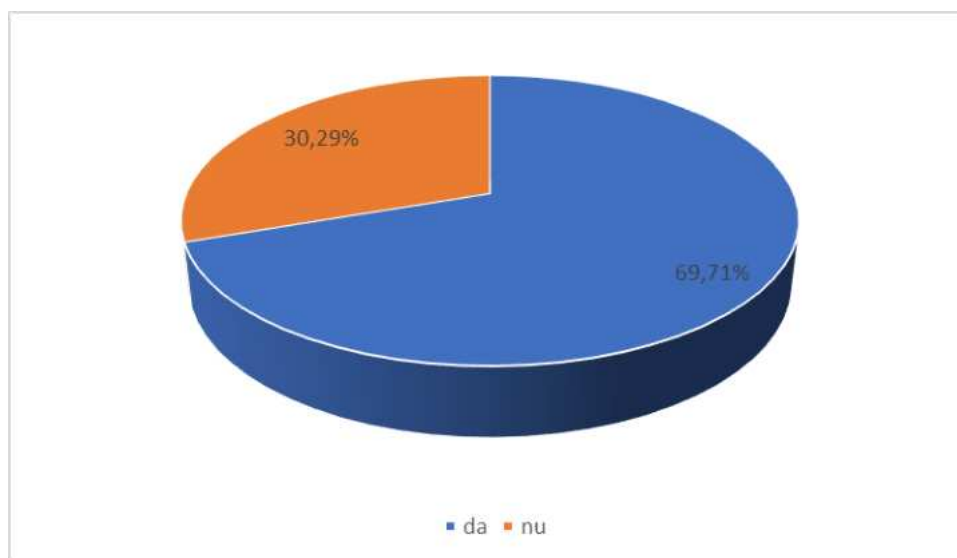
Relansarea economică a APL-urilor:

Accentul în, înviorearea economică a APL-urilor se pune primordial pe accesarea granturilor și revenirea migrantilor.

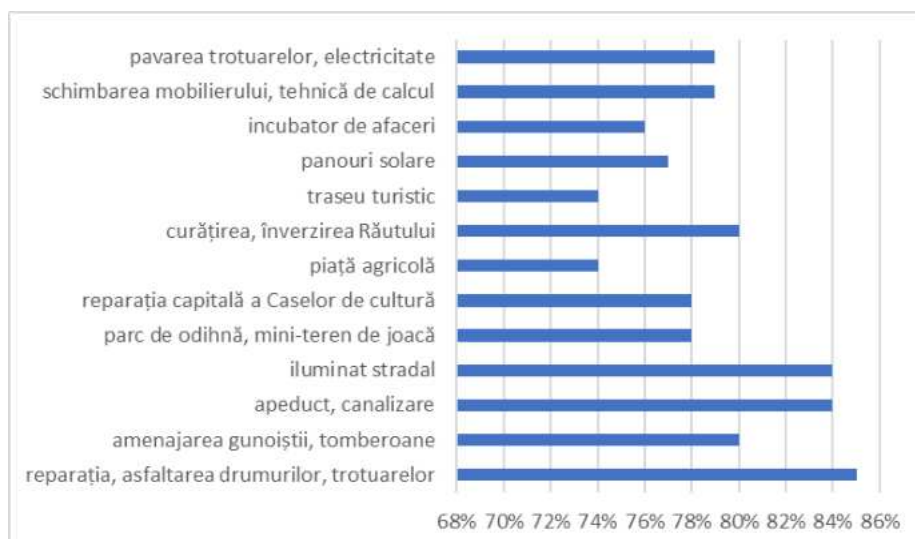
Coordonarea acțiunilor administrației cu localnicii

Marea majoritate a intervievaților consideră că acțiunile administrației APL sunt coordonate în prealabil cu populația, fapt ce denotă existența unei coeziuni strânse în APL și comunitate.

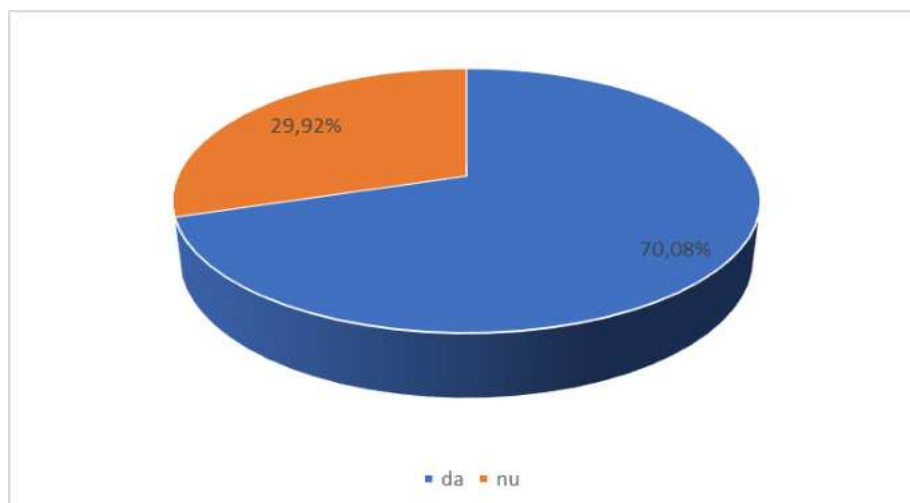
Problemele ce necesită soluționate de urgent:

Locuitorii comunei consideră prioritar de soluționate multe probleme, cele mai stringente fiind: reparația drumurilor centrale, adiacente și trotuarelor, asphaltarea drumului spre cimitirul Vadul-Leca, reparația drumului spre gunoiște, tomberoane și sortarea deșeurilor, extinderea apeductului, canalizare, extinderea iluminatului stradal, amenajarea parcului de odihnă, curățirea râului Răut, amenajarea pieței agricole, reparația capitală a Casei de cultură (2), centru de deservire socială, deschiderea unui traseu turistic, instalarea panourilor solare, instalarea denumirii străzilor, incubator de afaceri, Grădinița «Andrieș» (reparația fundamentului, amenajarea unui teren sportiv, reparația cosmetică a fațadei, conectarea la gaze naturale), Grănița «Muguraș» (panouri solare, inventar pentru terenul de joacă, schimbarea mobilierului, tehnică de calcul, anexe pentru blocuri sanitare), IP Gimnaziul «Pavel Bechet» (pavarea trotuarelor, reparația capitală a acoperișului, termoizolarea fațadei, schimbarea ușilor la intrare, schimbarea sistemului de electricitate, încălzire autonomă), etc.

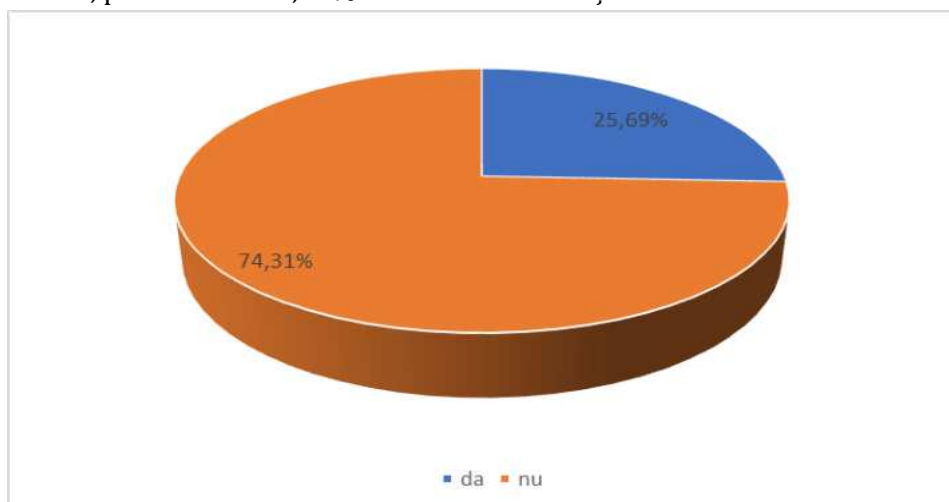
Cunoașterea planurilor de dezvoltare a localității de către localnici

Planurile de dezvoltare a localității sunt cunoscute de 70,08% din respondenți, iar cca. 1/3 din persoanele intervievate nu cunosc planurile de viitor ale APL (29,92%).

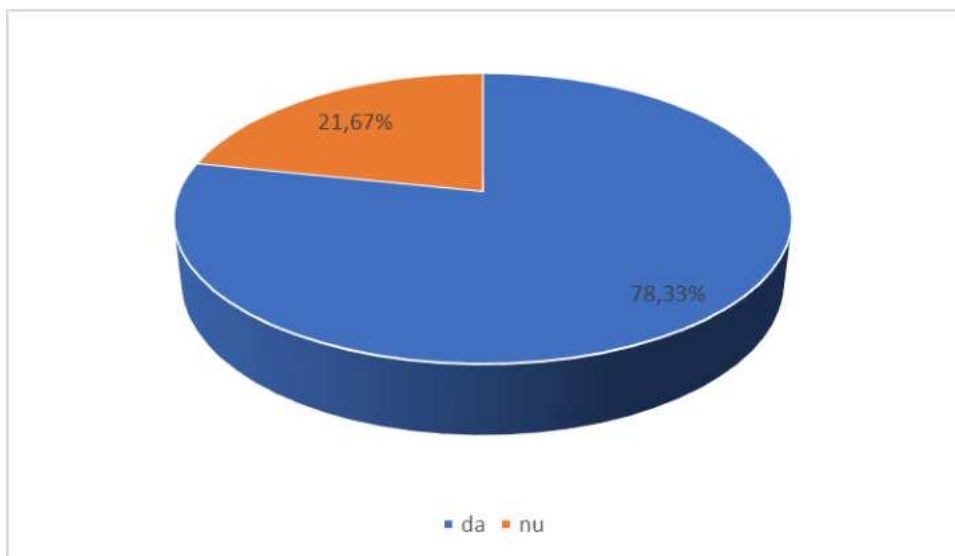
Cointeresarea locuitorilor în obținerea unui grant pentru lansarea în afaceri

25,69% din persoanele intervievate își manifestă interesul în obținerea unui grant pentru lansarea în domeniul afacerilor, pe când alte 74,31% nu sunt cointeresați să se dezvolte în domeniul dat.

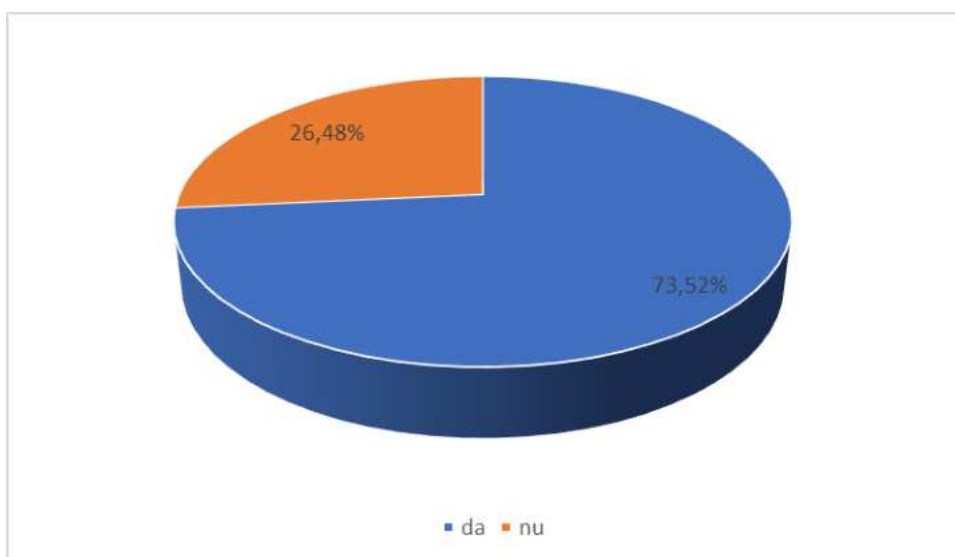
Dorința populației locale de a se implica în suportul APL pentru implementarea proiectelor

Opiniile localnicilor sunt privite pozitiv la capitolul – implicare în susținerea APL în procesul de implementare a proiectelor. Circa 80% din respondenți sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor.

Dinamica soluționării problemelor în ultimii 10 ani.

În viziunea majorității din respondenți, dinamica din ultimii 10 ani este considerată ca fiind pozitivă în ceea ce privește soluționarea problemelor cu care se confruntă satul.

3.4. Concordanța strategiilor de dezvoltare a Raionului Telenești cu cea locală

La elaborarea Planul Strategic de Dezvoltare socio-economică a Comunei Căzănești, Raionul Telenești s-a ținut cont de prevederile din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, Programul de dezvoltare a Raionului Telenești 2021-2027, Programul Sectorial în Eficiența Energetică pentru Regiunea de Dezvoltare Centru, Strategia reformei cadrului de reglementare a activității de

întreprinzător (2016-2023), Programul Regional Sectorial de Management al Deșeurilor Solide pentru Regiunea de Dezvoltare Centru și alte documente de politici relevante.

APL a participat la toate întrunirile ce au vizat stabilirea priorităților, obiectivelor pe termen mediu și lung în vederea definirii planului strategic de acțiuni de dezvoltare socio-economică durabilă a Raionului Telenești. Nemijlocit, Comuna Căzănești, este identificat în programele de dezvoltare ale Raionului Telenești la așa compartimente precum: creșterea competitivității producției locale, diversificarea producției agricole, dezvoltarea turismului, renovarea rețelelor de drumuri locale și salubritatea teritoriului.

Avantajele concordanței Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică cu strategiile sus menționate se vor materializa în posibilitatea accesării mai multor surse de finanțare pentru infrastructura publică de utilități (apă potabilă, sistemul de canalizare, infrastructura drumurilor, etc.), creșterea suportului financiar din partea donatorilor externi (BERD, BL, BEI, Comisiile UE).

4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC

La stabilirea obiectivelor strategice au servit informațiile din sondajul sociologic, analiza punctelor slabe și tari, oportunităților și riscurilor mediului extern, viziunile EP și a APL asupra viitorului Comunei.

După analiza pe baza unui set de criterii și după ierarhizarea problemelor, au fost stabilite drept prioritare 6 obiective strategice și realizată Harta dezvoltării locale pentru a. 2024 – 2029.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația capitală a drumurilor locale 1.2. Reparația curentă a drumurilor 1.3. Reparația drumurilor adiacente cu respectarea standardelor (după necesitate cu canalele de scurgere) 1.4. Construcția și amenajarea trotuarelor 1.5. Reparația podurilor și podețurilor 1.6. Extinderea și modernizarea (trecerea la sistemul fotovoltaic) rețelei de iluminat public
2	Extinderea rețelelor ingierești de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.7. Extinderea și modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă 1.8. Construcția sistemului de canalizare a localității 1.9. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare
3	Conectarea la rețelele ingierești de aprovizionare cu gaze naturale	1.10. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.11. Reducerea consumului de agent termic prin reabilitarea termică a clădirilor publice 1.12. Instalarea panourilor fotovoltaice la instituțiile publice
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.13. Procurarea unui tractor multifuncțional 1.14. Instalarea camerelor de supraveghere pe traseele principale în locurile aglomerate, 1.15. Dotarea cu mobilier a instituțiilor de învățământ și a edificiilor publice

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind numărul locurilor de muncă

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Diversificarea și susținerea micului business	<p>2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural</p> <p>2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțăminteii atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>)</p> <p>2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de creștere, păstrare și prelucrare a producției agricole (<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i>)</p> <p>2.4. Atragerea investițiilor prin programele PARE 1+1 și PNAET.</p> <p>2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar compet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.</p> <p>2.6. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business.</p> <p>2.7. Creerea unui centru de instruire pentru tineret în scopul cultivării spiritului antreprenorial în rândul tinerilor</p> <p>2.8. Amenajarea pieții agricole locale</p>
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	<p>2.9. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit</p> <p>2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole</p> <p>2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe</p>
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agricole	<p>2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole</p> <p>2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt</p>
4	Valorificarea potențialului turistic	<p>2.14. Identificarea atracțiilor turistice din perimetrul comunei.</p> <p>2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului</p> <p>2.16. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor</p> <p>2.17. Promovarea comunei ca destinație turistică</p>

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Comuna Căzănești, r-nul Telenești

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local Competitiv	<p>3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor</p> <p>3.2. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul</p> <p>3.3. Suplinirea fondului de carte a bibliotecilor</p> <p>3.4. Dotarea instituțiilor de învățământ cu inventar sportiv</p> <p>3.5. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional</p> <p>3.6. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora</p>
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	<p>3.7. Reparația capitală a clădirii Gimnaziului, Liceului</p> <p>3.8. Reparația capitală a sălii festive de la Gimnaziu, Liceu</p> <p>3.9. Reparația capitală a sălii sportive de la Gimnaziu, Liceu</p> <p>3.10. Amenajarea teritoriului Gimnaziului, Liceului</p> <p>3.11. Reparații curente a sălilor de clasă a Gimnaziului, Liceului</p> <p>3.12. Reparația capitală a clădirii Grădinițelor de copii</p> <p>3.13. Termoizolarea Grădinițelor de copii</p> <p>3.14. Construcția sistemului antiincendiar la Grădinițele de copii</p> <p>3.15 Renovarea și dotarea pavilioanelor de la Grădinițele de copii</p> <p>3.16. Amenajarea terenurilor instituțiilor de învățământ conform cerințelor vârstei</p>
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației	<p>3.17. Întreținerea stării curente a CS</p> <p>3.18. Dotarea CS cu mobilierul și aparatajul necesar</p> <p>3.19. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate la CS</p> <p>3.20. Elaborarea și implementarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici</p>
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	<p>3.21. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate sau a unui azil pentru persoanele în etate</p> <p>3.22. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate</p> <p>3.23. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile</p> <p>3.24. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale</p>

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	<p>4.1. Reparația capitală a acoperișului Casei de cultură</p> <p>4.2. Reparația capital a sălii festive de la Casa de cultură</p> <p>4.3. Asigurarea Casei de cultură cu inventar acustic.</p> <p>4.4. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare</p>
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	<p>4.5. Reabilitarea și amenajarea terenului de fotbal din sat, amenajarea și reparația tribunelor</p> <p>4.6. Construcția unei anexe la stadionul de fotbal, amenajarea unui vestiar, grup sanitar, cameră de duș)</p> <p>4.7. Amenajarea unui teren de mini-fotbal în preajma terenului central</p> <p>4.8. Completarea terenurilor de joaca pentru copii cu inventarul necesar</p> <p>4.9. Organizarea taberei de odihna si agrement pentru copii in perioada de vară</p> <p>4.10. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor</p>
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural	<p>4.11. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori</p> <p>4.12. Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional</p> <p>4.13. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.</p> <p>4.14. Crearea cercurilor pe interese</p> <p>4.15. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în sat</p> <p>4.16. Încurajarea activităților meșteșugărești, artisanale</p> <p>4.17. Valorificarea patrimoniului cultural prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.</p> <p>4.18. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale</p> <p>4.19. Construcția muzeului în aer liber în memoria victimelor represiunilor politice</p>

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Menținerea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Procurarea unei autospeciale de colectare a deșeurilor manajere 5.2. Proiectarea și construcția platformelor de colectare selectivă a deșeurilor electronice 5.3. Procurarea unui tocător de crengi 5.4. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.5. Curățirea și amenajarea fântânilor publice 5.6. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice) 5.7. Înverzirea comunei prin plantarea arborilor și arbuștilor ornamentali pe tot teritoriul (în prejma stadionului, parcului) 5.8. Înverzirea parcul central prin sadire de erbori decorativi și instalarea sistemului de irigare 5.9. Plantarea pe strada centrala a unei alei de copaci decorativi și trandafiri. 5.10. Întreținerea și curățarea arborilor existenți 5.11. Curățirea și înverzirea iazurilor, râului Răut, izvoarelor 5.12. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune 5.13. Curățarea canalelor de scurgere a apelor pluviale 5.14. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirului
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	5.15. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate 5.16. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor 5.17. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului 5.18. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător 5.19. Combaterea tăierilor ilicite din fondul forestier 5.20. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	<p>6.1. Organizarea regulată sau periodică (<i>după caz</i>) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor</p> <p>6.2. Menținerea panourilor informative</p> <p>6.3. Suplinirea paginilor oficiale și ale celor de pe rețelele sociale cu informații relevante</p>
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	<p>6.4. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică</p> <p>6.5. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor</p> <p>6.6. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)</p> <p>6.7. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)</p>
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor	<p>6.8. Instituirea "Zilei faptelor bune"</p> <p>6.9. Serbarea Hramului Satului</p> <p>6.10. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"</p> <p>6.11. Extinderea rețelei de supraveghere video pe teritoriul satului</p> <p>6.12. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul satului</p> <p>6.13. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.</p>

5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC

5.1. Etape de implementare

Succesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Căzănești, r-nul Telenești depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acestuia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică, vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Comunitatea Locală - locuitorii și instituțiile publice locale
3. Societatea civilă (ONG, femeile, tineretul, pensionarii, organizațiile confesionale și profesionale)
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul Raional Telenești, Organizațiile internaționale, Guvernul).

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică poate fi divizată convențional în 3 etape:

Adoptarea Planului Strategic de Dezvoltare. În cadrul acestei etape, Planul Strategic de Dezvoltare va fi supus dezbaterilor publice. După dezbateri, scopul căreia este ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Comunei Căzănești, r-nul Telenești va fi înaintat Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.

Implementarea Planului Strategic de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate/concretizate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Monitorizarea Planului Strategic de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

5.2. Riscuri și impedimente în procesul de implementare, metode de preîntâmpinare

Realizarea cu succes a acțiunilor propuse în Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării Planului Strategic de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (a) interne și (b) externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri și impedimente interne	
Managementul implementării planului strategic	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Confruntări de interese privind implementarea planului strategic ➤ Experiență insuficientă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare ➤ Prevalarea intereselor personale ➤ Resurse financiare limitate ➤ Lipsa capacităților de atragere a investițiilor
Parteneriat	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea ➤ Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților ➤ Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor în soluționarea problemelor comunității ➤ Neimplicarea partenerilor rezidenți și nerezidenți
Dezvoltarea economică	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale ➤ Dependența sectorului agrar de condițiile naturii ➤ Posibilitățile financiare reduse ale APL și a agenților economici pentru investiții ➤ Nivel jos de acumulare a impozitelor ➤ Capacitatea redusă de cumpărare a populației din sat
Social	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale ➤ Degradarea continuă a condițiilor de trai a populației ➤ Emigrarea forței de muncă ➤ Îmbătrânirea demografică ➤ Lipsa sprijinului comunității în renovarea obiectelor de infrastructură socială
Mediu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nedorința populației de a conștientiza pericolul folosirii apei poluarea supra sănătății lor ➤ Lipsa doritorilor de a presta servicii de salubritate
Riscuri și impedimente externe	
Cadrul politico-juridic	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Instabilitatea politică ➤ Contradicția și inconsecvența legislației în vigoare
Relațiile cu partenerii Externi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale ➤ Micșorarea cuantumului transferurilor de la bugetul raional
Starea economiei	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Potențial investițional redus ➤ Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare ➤ Infrastructură de afaceri nedezvoltată ➤ Risc de țară

La fel au fost identificate pericolele majore ce pot sta în fața implementării activităților planificate și posibilitățile de aplanare a acestora.

Tabelul 5. Metode de preîntâmpinare a riscurilor legate de implementarea proiectelor

Riscuri	Metode de micșorare/preîntâmpinare
Indiferența membrilor comunității	<ul style="list-style-type: none"> - organizarea adunărilor generale - organizarea audierilor publice - organizarea meselor rotunde și a ședințelor tematice - prezentarea exemplurilor de succes - desfășurarea concursurilor tematice
Insuficiența resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> - participare la concursuri de proiecte - inițiative ale agenților economici prin crearea și dezvoltarea parteneriatelor - crearea ONG-lor - contribuția populației - aportul donatorilor
Lipsa specialiștilor	<ul style="list-style-type: none"> - pregătirea specialiștilor - motivarea specialiștilor - colaborarea cu organizațiile specializate - colaborare cu instituțiile de învățământ - pregătirea în teritoriu
Informarea redusă a populației	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea mijloacelor mass-media - plasarea avizelor - organizarea adunărilor, seminarelor - publicarea buletinelor informative - plasarea informațiilor pe pagina electronică a localității - montarea panourilor de informare
Migrarea populației	<ul style="list-style-type: none"> - crearea noilor locuri de muncă - îmbunătățirea sferei sociale
Instabilitate politică	<ul style="list-style-type: none"> - informare privind programele politice - colaborare cu partidele politice - prezentarea propunerilor în cadrul întrunirilor

6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC

6.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (a) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (b) raportarea rezultatelor evaluării.

În scopul asigurării transparenței procesului de implementare, precum și a participării locuitorilor în implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică, va fi creat Comitetul sătesc, în care vor intra săteni de diferite vârste, din toate părțile satului (circa 15 gospodării). Comitetul va contribui la antrenarea cât mai activă a tuturor locuitorilor în rezolvarea obiectivelor Strategiei, cât și în procesul de luare a deciziilor privind implementarea proiectelor din cadrul Planului Strategic, astfel consolidându-se societatea civilă din sat.

Atribuțiile Comitetului Sătesc vor consta în:

- 1) Planificarea și realizarea activităților de implementare în sector a Strategiei
- 2) Coordonarea activităților de implementare în sector
- 3) Stabilirea legăturii directe între sector și Comisia de Implementare.

Monitorizarea implementării planului strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Planului Strategic (în continuare CIPS). CIPS va fi creată cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltarea Satului, inclusiv membrii Consiliului Participativ Local:

- ✓ Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- ✓ Primărie (Primarul, specialistul în domeniul regimului funciar și contabilul)
- ✓ Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- ✓ Instituțiile educaționale (directoriul Gimnaziului-grădiniță)
- ✓ Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în localitate).

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIPS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbaterile proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme
- Elaborarea și inițierea modificărilor în planul strategic

CIPS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în lună.

Un rol important în procesul de implementare a Planului Strategic îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Căzănești, r-nul Telenești. Competențele Consiliului Local se vor axa pe :

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor

- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea Voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică.

6.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor trimestriale către CIPS privind realizarea planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIPS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Planului Strategic.

Evaluarea implementării Planului Strategic se va efectua prin analiza indicatorilor de performanță. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare care vor fi monitorizați. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale		
Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Program de reabilitare a drumurilor locale elaborat și aprobat ▪ Nr/km de drumuri locale renovate în <i>variantă asfaltată</i> și a celor renovate în alte variante ▪ Nr/km de drumuri cu trotuar pavat ▪ Lungimea canalelor de scurgere a apelor pluviale amenajate ▪ Program de iluminare stradală a drumurilor elaborat și aprobat ▪ Nr de piloni electrici noi montați ▪ Stațiile electrice de transformare renovate ▪ Nr de piloni cu felinare economice dați în exploatare în termenii planificați ▪ Nr/km de drumuri agricole întreținute /amenajate
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Program elaborat de creare a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei ingineresti de canalizare ▪ Lungimea totală a rețelei de canalizare dată în exploatare ▪ Nr de gospodării conectați la canalizare ▪ Nr de edificii sociale conectate la canalizare ▪ Gradul de racordare la apeduct și canalizare a caselor de locuit ▪ Program elaborat de extindere a rețelei ingineresti de apeduct ▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei extinse de apeduct ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a apei ▪ Numărul de gospodării conectate la rețeaua de apeduct ▪ Volumul mediu de apă potabilă furnizată unui locuitor pe lună ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea construcției și eficientizării funcționării stației de tratare a apei ▪ Apa din fântânile arteziene/de tip mină îmbunătățită
3	Extinderea rețelelor ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Măsuri întreprinse în vederea extindere a rețelei de gazificare ▪ Nr de gospodării conectate la rețeaua de gaze naturale în urma implementării proiectului de gazificare ▪ Gradul de racordare la rețeaua de gaze naturale a caselor de locuit noi conectate la rețea ▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a gazelor naturale prin sat ▪ Volumul mediu lunar de gaze naturale furnizat unei

		gospodării
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	<ul style="list-style-type: none">▪ Măsurile întreprinse în vederea asigurării instituțiilor social administrative cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare▪ Economia de mijloace financiare a instituțiilor ce au diversificat sursele energetice de asigurare cu agent termic▪ Numărul de baterii solare instalate▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare▪ Proiect de reabilitare termică a edificiilor publice

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate		
Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Diversificarea și susținerea micului business	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de programe și proiecte accesate ▪ Nr de surse de finanțare externe atrase ▪ Sumele de finanțare externe atrase în programele accesate ▪ Diversificarea activităților economice ▪ Volumul investițiilor în sectorul de producere ▪ Nr de întreprinderi noi-create ▪ Nr de activități meșteșugărești și artizanale lansate ▪ Nr locurilor de muncă noi create ▪ Nr de parteneriate stabilite, contracte semnate ▪ Volumul produselor și mărfurilor comercializate ▪ Volumul investițiilor în sectorul servicii
2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr târgurilor și expozițiilor vizitate ▪ Nr unităților tehnice procurate ▪ Nr de tehnici și tehnologii moderne aplicate în agricultură ▪ Km de apeduct pentru irigare construiți și dați în exploatare ▪ Suprafața terenurilor irigate
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de asociații agricole noi-înființate ▪ Nr de întreprinderi noi-create în sfera agricolă ▪ Creșterea procentului de consolidare a terenurilor agricole pe întreaga localitate ▪ Nr punctelor de colectare și achiziționare a producției agricole create și funcționale ▪ Crearea pieții agroalimentare în sat ▪ Creșterea cantității producției agroalimentare locale comercializate ▪ Nr programelor de care au beneficiat producătorii agricoli
4	Valorificarea potențialului turistic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan local de măsuri de dezvoltare a turismului elaborat și aprobat ▪ Nr de agropensiuni, unități de cazare, deschise și funcționale ▪ Nr locuri de muncă noi deschise ca urmare a lansării activității turistice în sat ▪ Nr mediu de turiști ce vizitează Satul ▪ Venitul obținut de către APL și agenții economici/populație ca urmare a lansării activității turistice în sat

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Comunei Căzănești, r-nul Telenești		
№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de săli amenajate și dotate cu mobilierul, echipamentul și utilajul necesar ▪ Nr de unități de tehnică de calcul, mobilier, utilaj procurate ▪ Nr de materiale didactice achiziționate, necesare desfășurării procesului instructiv-educativ ▪ Nr de cărți care satisfac necesitățile curriculumului școlar achiziționate. ▪ Procentul de cărți în raport cu numărul necesar pentru acoperirea necesităților curriculare ▪ Nr de programe lansate spre diminuarea migrării cadrelor didactice ▪ Nr de cadre didactice stabile
2	Îmbunătățirea infrastructurii destinate copiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teren de joacă amenajat conform normelor de securitate și necesităților copiilor ▪ Număr de elemente de joacă pentru copii amenajate pe teritoriul terenului de joacă ▪ Numărul sălilor de studii asigurate cu iluminat artificial ▪ Starea tehnică bună la început de an școlar a instituțiilor de învățământ școlar /preșcolar
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de utilaj și echipament medical achiziționat în cadrul CS ▪ Nivelul de eficiență a utilizării noului echipament medical procurat ▪ Calitatea și activitatea personalului medical rezident și permanent ▪ Nr serviciilor medicale noi prestate locuitorilor la CS ▪ Nr de pacienți ce au beneficiat timp de 1 an de servicii medicale prestate la centrul de sănătate din localitate ▪ Nr de programe de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici implementate
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr și tipul serviciilor lansate pentru păturile social vulnerabile și familiile tinere ▪ Nr familiilor tinere și a persoanelor social-vulnerabile beneficiare de serviciile lansate după implementarea programelor de susținere ▪ Crearea și funcționarea ONG axat pe probleme sociale

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității		
№	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proiectarea și darea în exploatarea a localului pentru festivități și agrement ▪ Nr de servicii prestate în incinta sălii de festivități și agrement ▪ Nr anual de beneficiari ai serviciilor Centrului pentru copii și tineret ▪ Nr de manifestări petrecute în incinta sălii de agrement ▪ Venitul mediu anual încasat din activitatea sălii de festivități ▪ Transformarea vechii grădinițe în Centru pentru tineret ▪ Inventarul echipamentului tehnic nou achiziționat pentru școala de arte ▪ Inventarul și costumația nouă achiziționată pentru colectivele artistice din sat ▪ Nr de evenimente culturale la care au participat colectivele artistice din sat ▪ Nr de manifestații culturale organizate în sat.
2	Renovarea și modernizarea bibliotecii locale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baza tehnico-materială a bibliotecii publice reînnoită ▪ Nr de cărți achiziționate/donate ▪ Nr de servicii noi lansate în incinta bibliotecii ▪ Nr de cititori
3	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr mediu de persoane ce practică sportul pe stadionul sportiv ▪ Elaborarea proiectului și realizarea unui Parc public ▪ Număr de persoane care își petrec timpul în zona de agrement amenajată ▪ Proiect elaborat de amenajarea a unui teren de joacă pentru copii ▪ Darea în exploatare în termenii planificați a terenului de joacă pentru copii în localitate ▪ Crearea zonei de agrement în preajma lacului
4	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de instrumente, aparataje, costumații achiziționate pentru buna funcționare a colectivelor artistice ▪ Numărul cercurilor de creație sau echipe sportive înființate în perioada de planificare ▪ Nr evenimentelor cultural-artistice și sportive petrecute anual în cadrul Satului ▪ Măsurile întreprinse în vederea deschiderii muzeului Satului ▪ Deschiderea în termenii planificați a muzeului Satului ▪ Nr de exponate expuse în muzeu ▪ Nr de vizitatori ai muzeului Satului-localnici, străini ▪ Nr de activități meșteșugărești și artizanale practicate ▪ Numărul de măsuri întreprinse în vederea lansării brândului local ▪ Numărul de activități de promovare a brândului local

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

Nr	Programe	Indicatori de monitorizare
1	Menținerea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de intervenții efectuate în vederea întreținerii gunoiștii autorizate ▪ Nr de platforme dotate cu tomberoane construite ▪ Cantitatea de deșeuri casnice evacuate și depozitate la gunoiștea autorizată ▪ Regulament comunitar aprobat privind avertizarea și sancționarea persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de persoane avertizate/sancționate lunar pe motivul încălcării regulilor de depozitare a deșeurilor casnice ▪ Nr de puncte neautorizate de colectare a deșeurilor lichidate ▪ Nr gunoiștilor neautorizate apărute după implementarea sistemului de Management al deșeurilor
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de fântâni de tip mină curățite ▪ Calitatea apei îmbunătățită din fântânile de tip mină ▪ Sistem de amenajare și îngrijire a zonelor verzi, de odihnă și agrement elaborat și aprobat ▪ Numărul de intervenții în teritoriu în vederea amenajării și îngrijirea zonelor verzi, de odihnă și agrement ▪ Nr de intervenții în teritoriu în vederea curățirii și amenajării iazului, râului Răut, izvoarelor ▪ Cimitirile curățite și amenajate anual
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul și diversitatea programelor de educație ecologică lansate și desfășurate ▪ Nr de fântâni de tip mină marcate în funcție de indicii de calitate a apei ▪ Nr de campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea gestionării eficiente a deșeurilor desfășurate ▪ Crearea și funcționarea ONG de mediu ▪ Nr de activități desfășurate de membrii ONG

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional

№	Program	Indicatori de monitorizare
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de audieri publice anuale ▪ Nr de adunări cu localnicii petrecute pe perioada planificată ▪ Nr cetățenilor participanți la ședințele consiliului local, implicați în elaborarea bugetului Primăriei ▪ Nr de panouri informative amplasate pe perimetrul Satului ▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea creării și funcționalității paginii Web a Satului ▪ Nr de accesări a paginii Web ▪ Nr. și frecvența postărilor ▪ Nr de legături externe a paginii Web
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de funcționari participanți la instruirile de planificare strategică și elaborarea cererilor de finanțare, etc. ▪ Nr de funcționari care cunosc limbi de circulație internațională ▪ Nr de cereri de finanțare elaborate și înaintate spre finanțare ▪ Nr de investiții atrase în comunitate ▪ Nr de cetățeni implicați în atragerea resurselor externe ▪ Procentul de computerizare și utilizare a tehnicii de calcul în activitatea APL
3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nr de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) înființate ▪ Nr de persoane din sat implicate în activitatea ONG-urilor și organizațiilor locale ▪ Nr acțiunilor de implicare civică organizate pe parcursul anului ▪ Nr persoanelor implicate în acțiunile civice organizate
4	Dezvoltarea infrastructurii APL	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața extinsă ▪ Nr de persoane angajate ▪ Nr de persoane deservite

7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI

Considerații generale.

Planul Acțiune (PA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie.

Periodic, PA va fi revizuit, astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul de Acțiune pentru implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Comunei Căzănești, r-nul Telenești, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea sa devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice ale Comunei Căzănești, r-nul Telenești au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare, iar obiectivele strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

Scopul Planului de Acțiune îl reprezintă prezentarea principalelor acțiuni și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării economico – sociale, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu prin indicatorii selecționați ca relevanți pentru Comuna Căzănești, r-nul Telenești.

Obiectiv Strategic 1. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare/parteneri	Responsabil
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația capitală a drumurilor locale	2024 – 2029	Se identifică	APL, FR, finanțare externă	Primar, CL, Grup de lucru
		1.2. Reparația curentă a drumurilor	2024 – 2029	Se identifică	Fondul Rutier, APL, surse externe	Primar, CL, Grup de lucru
		1.3. Reparația drumurilor adiacente cu respectarea standardelor (după necesitate cu canalele de scurgere)	2024-2029	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.4. Construcția și amenajarea trotuarelor	2024-2029	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.5. Reparația podurilor și podețurilor	2024-2029	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.6. Extinderea și modernizarea (trecerea la sistemul fotovoltaic) rețelei de iluminat public	2024-2029		BL, BR, Fondul de Eficiență Energetică, beneficiarii, alte surse,	Primar, CL, Grup de lucru
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.7. Extinderea și modernizarea sistemului de aprovizionare cu apă	2024-2029	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.8. Construcția sistemului de canalizare	2024-2029	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.9. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare	2024-2029	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.10. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale	2024-2029	Se identifică	Contribuția populației, BR, SA "Moldova-Gaz", alte surse	Primar, CL, Grup de lucru

4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.11. Reducerea consumului de agent termic prin reabilitarea termică a clădirilor publice	2024-2029	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, Ambasadele din RM, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.12. Instalarea panourilor fotovoltaice la instituțiile publice	2024-2029	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, Ambasadele din RM, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.13. Procurarea unui tractor multifuncțional	2024-2029	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.14. Instalarea camerelor de supraveghere pe traseele principale in locurile aglomerate,	2024-2029	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		1.15. Dotarea cu mobilier a instituțiilor de învățământ și a edificiilor publice	2024-2029	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar

Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Diversificarea micului business	2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural	2024-2029	Se identifică	Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțăminteii atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.)	2024-2029	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de creștere, păstrare și prelucrare a producției agricole (mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.)	2024-2029	Se identifică	BL, Agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.4. Atragerea investițiilor prin programele PARE 1+1 și PNAET.	2024-2029	Se identifică	BL, donatori, alte surse	Primar, CL
		2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar compet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.	2024-2029	Se identifică	BL, donatori, agenți economici, alte surse	Primar, CL
		2.6. Încurajarea transferului de cunoștințe, a instruirii și a inovării în business.	2024-2029	Se identifică	BL, donatori, alte surse	Primar, CL
		2.7. Crearea unui centru de instruire pentru tineret în scopul cultivării spiritului antreprenorial în rândul tinerilor	2024-2029	Se identifică	Organizații de consultanță Școala	Primar, CL
		2.8. Amenajarea pieții agricole locale	2024 - 2029	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL

2	Dezvoltarea infrastructurii agricole	2.9. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit	2024-2029	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, GȚ, ACSA, Lideri locali
		2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole	2024-2029	Se identifică	FIDA, FEN, FISM, alte surse	GȚ, Primar, CL, Agenți economici
		2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe	2024-2029	Se identifică	BL, Proiecte surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
3	Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare	2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole	2024-2029	Se identifică	BL, Capital privat, surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
		2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt	2024-2029	Se identifică	BL, Proiectul Agricultură competitivă în RM, surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
4	Valorificarea potențialului turistic	2.14. Identificarea atracțiilor turistice din perimetrul comunei.	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, Agenți economici
		2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului	2024-2029	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agentei economici, CL, Primar
		2.16. Dezvoltarea infrastructurii de deservire a turiștilor	2024-2029	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agentei economici, CL, Primar
		2.17. Promovarea comunei ca destinație turistică	2024-2029	Se identifică	BL, Sector de afaceri, alte surse	Agentei economici, CL, Primar

Obiectiv Strategic 3. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Comuna Căzănești, r-nul Telenești

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local Competitiv	3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a copiilor	2024-2029	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.2. Asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul	2024-2029	Se identifică	BL, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.3. Suplinirea fondului de carte a bibliotecilor	2024-2029	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.4. Dotarea instituțiilor de învățământ cu inventar sportiv	2024-2029	Se identifică	BL, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		3.5. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional	2024-2029	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorul Bibliotecii
		3.6. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora	2024-2029	Se identifică	BL, MECC, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.7. Reparația capital a clădirii Gimnaziului, Liceului	2024-2029	Se identifică	BL, BR, FISM, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.8. Reparația capitală a sălii festive de la Gimnaziu, Liceu	2024-2029	Se identifică	FISM, BL, BR, alte surse	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.9. Reparația capitală a sălii sportive de la Gimnaziu, Liceu	2024-2029	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.10. Amenajarea teritoriului Gimnaziului, Liceului	2024-2029	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.11. Amenajarea terenurilor instituțiilor de învățământ conform cerințelor vârstei	2024-2029	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru

		3.12. Renovarea și dotarea pavilioanelor de la Grădinițele de copii	2024-2029	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.13. Termoizolarea Grădinițelor de copii	2024-2029	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.14. Construcția sistemului antiincendiar la Grădinițele de copii	2024-2029	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației	3.15. Dotarea CS cu mobilierul și aparatajul necesar	2024- 2029	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății, surse atrase	CS Căzănești, Direcția Raională de sănătate
		3.16. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate la CS	2024-2029	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății, surse atrase	CS Căzănești, Direcția Raională de sănătate
		3.17. Elaborarea și implimentarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici	2024-2029	Se identifică	BL, BR, donatori, Ministerul Sănătății, surse atrase	CS Căzănești, Direcția Raională de sănătate
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile și tineri	3.18. Deschiderea unui centru comunitar de asistență pentru persoanele în etate sau a unui azil pentru persoanele în etate	2024- 2029	Se identifică	BL, BR, surse atrase; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei,	Asistentul social, CL, ONG
		3.19. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate	2024-2029	Se identifică	BL, BR, surse atrase; Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei,	ONG, CL
		3.20. Acordarea suportului social și psihologic copiilor cu părinți plecați peste hotare și din familiile social vulnerabile	2024- 2029	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MMPS, MS	Asistentul social, CL
		3.21. Crearea unui ONG orientat pe probleme sociale	2024-2029	Se identifică	BL,	ONG, CL

Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale	4.1. Reparația capitală a acoperișului Casei de cultură	2024 – 2029	Se identifică	APL, surse externe	Primar, Director CCT, ONG
		4.2. Reparația capital a sălii festive de la Casa de cultură	2024 – 2029	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.3. Asigurarea Casei de cultură cu inventar acustic.	2024-2029	Se identifică	BL, donații,	Primar, CL,
		4.4. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare	2024- 2029	Se identifică	BL, MECC, donații, alte surse	Primar, CL, grupul de lucru
2	Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației	4.5. Reabilitarea și amenajarea terenului de fotbal, amenajarea și reparația tribunelor	2024-2029	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.6. Construcția unei anexe la stadionul de fotbal, amenajarea unui vestiar, grup sanitar, cameră de duș, etc.)	2024-2029	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		4.7. Amenajarea unui teren de mini-fotbal în preajma terenului central	2024 – 2025	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.8. Completarea terenurilor de joaca pentru copii cu inventarul necesar	2024 – 2029	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.9. Organizarea taberei de odihna si agrement pentru copii în perioada estivală	2024-2029	Se identifică	APL, surse externe	Primar, CL,
		4.10. Crearea unităților de agrement și deservire a turiștilor	2024-2029	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar,CL
3	Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului	4.11. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori	2024-2029	Se identifică	BL, Agenție economici, contribuția populației, alte surse	Grup de lucru, Primar

cultural	4.12. Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional	2024-2029	Se identifică	Capital privat, BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic
	4.13. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.	2024-2029	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
	4.14. Crearea cercurilor pe interese	2024-2029	Se identifică	BL, surse atrase	Director CC
	4.15. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localități	2024-2029	Se identifică	BL, contribuția populației, surse atrase	Director CC, Primar, CL
	4.16. Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
	4.17. Valorificarea patrimoniului cultural prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.	2024 - 2029	Se identifică	APL	Primar, Director CC
	4.18. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale	2024-2029	Se identifică	BL, Agenți economici, sponsori	Primar, CL
	4.19. Construcția muzeului în aer liber	2024-2029	Se identifică	BL, Agenți economici, sponsori	Primar, CL

Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Mentținerea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu	5.1. Procurarea unei autospeciale de colectare a deșeurilor manajere	2025-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		5.2. Proiectarea și construcția platformelor de colectare selectivă a deșeurilor electronice	2024 – 2029	Se identifică	Surse externe	Primar, CL, Grup de lucru
		5.3. Procurarea unui tocător de crengi	2024-2025	Se identifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.4. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice	2024-2029	Se identifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
2	Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat	5.5. Curățirea și amenajarea fântânilor publice	2024-2029	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.6. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)	2024-2029	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
		5.7. Înverzirea comunei prin plantarea arborilor și arbuștilor ornamentali	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.8. Înverzirea parcul central prin sădire de arbori decorativi și instalarea sistemului de irigare	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.9. Plantarea pe strada centrală a unei alie de copaci decorativi și trandafiri	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.10. Întreținerea și curățarea arborilor existenți	2024-2029	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.11. Curățirea și înverzirea iazurilor, râului Răut, izvoarelor	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.12. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
		5.13. Curățarea canalelor de scurgere a apelor pluviale	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG

		5.14. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar,CL, ONG
3	Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant	5.15. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
		5.16. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor	2024-2029	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar,Grup de lucru
		5.17. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului	2024-2029	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.18. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător	2024-2029	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
		5.19. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier	2024-2029	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	CL, Primar
		5.20. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.	2024-2029	Se identifică	BL, FEN	Director Gimnaziu, Director Liceu, Director grădiniță, CL

Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (după caz) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor	Permanent	Se identifică	BL	Primar, CL
		6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Comunei	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Secretarul CL
		6.3. Suplinirea paginilor oficiale și ale celor de pe rețelele sociale cu informații relevante	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.5. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.6. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.7. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.8. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsuri culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)	2024-2029	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL

3	Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor	6.9. Instituirea "Zilei faptelor bune"	2024-2029	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.10. Serbarea Hramului satelor	2024-2029	Se indentifică	BL, agenți economici, populația	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.11. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"	2024-2029	Se indentifică	BL, IGP	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.12. Extinderea rețelei de supraveghere video	2024-2029	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.13. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor	2024-2029	Se indentifică	BL,	Primar, Secretarul CL, ONG
		6.14. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.	2024-2029	Se indentifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG